

Helsinki

Toimintakertomus 2021
Stadin asukastalot

Sisällys

JULKAISIJA Stadin asukastalot
TEKSTI Stadin asukastalojen työryhmä yhteistuumin
ULKOASU Sami Halmesmäki, Stadin asukastalot, Viestintätiimi
KANSIKUVA Unsplash
PIIRROKSET Soile Karhu
www.hel.fi/stadinasukastalot

JOHDANTO.....	3
ASUKASTALOTOIMINNALLA EDISTETÄÄN SOSIAALISTA OSALLISUUTTA	4
Työelämäosallisuutta edistetään palkkatuki-, työkokeilu- ja työharjoittelupaikkoja tarjoamalla	6
Vapaaehtoistoiminta yhteisen hyvän tuottajana	7
PALVELUMUOTOILUHANKE	8
Kehittämiskokonaisuuksien eteneminen	10
UUSIA MITTAREITA OTETTIIN KÄYTTÖÖN	11
Tavoitteita.....	13
Sosiaalinen raportointi	14
ASIAKASOSALLISUUTTA KORONARAJOITUSTEN KESKELLÄ	15
Asukastaloissa kahviteltiin ja vietettiin aikaa	15
Mietteitä Stadin asukastalo Kontulasta	16
Taidenäyttelyt piristivät tunnelmaa	17
Digitukea yhdessä oppien	18
Ilta- ja viikonlopputoiminnasta vastasivat järjestö- ja paikallistoimijat	19
Asiantuntijaluennoista ja infotilaisuuksista apua arkeen.....	20
TAPAHTUMAT TOIVAT IHMISIÄ YHTEEN	21
Musikista yhteisöllisyyttä	21
Stadin asukastalo Malmi 20 vuotta	22
Vierailevat artistit.....	23
MONIPUOLISTA RYHMÄTOIMINTAA	24
Hävikkiruokatoiminta edisti asukastalotyön tavoitteita ja monipuolista Helsingin ruoka-apua	26
ASUKASTALOTOIMINTAAN VOI OSALLISTUA LÄPI VUODEN	28
VIESTINTÄTIIMI MARKKINOI ASUKASTALOTOIMINTAA TEHOKKAASTI JA SAAVUTETTAVASTI	30
LÄHTEET	33
LIITTEET	34
Kesätoimintaa järjestettiin Oulunkylässä ja Alppilassa.....	34
Pikku Puutarhurit-projekti toi osallisuutta Veräjälakssoon.....	36
Raportti asukastalotoimijoiden havainnoista ruoka-aputoiminnasta asukastaloilla.....	38
Retkiltä hyvinvointia	41
TAT-toiminta Stadin asukastalo Malmilla vuonna 2021.....	42

Johdanto

VUOSI 2021 oli hyvin poikkeuksellinen. Koronapandemia sulki asukastalot useaksi kuukaudeksi alkuvuodesta ja muutti toimintamme kovin erilaiseksi kuin olimme suunnitelleet. Pystyimme tarjoamaan sulkuaikana ajanvarauksella mm. digiohjausta muiden Helsingin kaupungin digiohjausta antavien toimipisteiden ollessa suljettuna. Kesätoiminta 14.6. – 6.8.2021 onnistui haastavasta ajasta huolimatta kaiken kaikkiaan hyvin.

TÄSSÄ TOIMINTAKERTOMUKSESSA kuvataan vuoden 2021 toimintaa. Seuraamme viestintämme tavoitavuutta, toimintaamme osallistuvien ihmisten määriä ja asiakaskokemusta, ja olemme aloittaneet sosiaalisen raportoinnin. Toimintakertomuksessa esitellään näitä seurantalukuja sekä toteutunutta kehittämistyötä. Laajemman kuvan saamiseksi osittain viitataan myös aikaisempiin seurantalukuihin.

ASUKASTALOTOIMINNAN KEHITTÄMINEN aloitettiin vuonna 2019. Pohjatyönä tehty nykytilan kartointi valmistui 2019, minkä pohjalta aloitettiin asukastalotoiminnan ”kivijalan luominen”, jolloin tehtiin yhdessä tiimisopimus, vuosikello ja muita työtä tukevia perusrakenteita. Kehittämistoimet jatkuivat vuonna 2021 palvelumuotoilua hyödyntäen. Yhdessä järjestöjen ja kävijöiden kanssa työskenneltiin työpajoissa käyttäen hybridimallia, jossa työskenneltiin sekä asukastalosta käsin, että Teams –sovelluksen välityksellä. Palvelumuotoilussa (s. 8-10) nousseiden teemojen mukainen kehittämistyö jatkuu edelleen vuonna 2022.

VAIKKA TOIMINTAKERTOMUS on melko laaja, se ei tällaisenaankaan kata kaikkea Stadin asukastalotyön toimintaa tai seurantalukuja. Pyrimme painottamaan toimintakertomuksissamme vuosittain teemoja, jotka ovat työssämme näkyneet. Tämän toimintakertomuksen pääpaino on toiminnan kuvauksessa, seurantaan liittyvien tilastojen esittelyssä, sosiaalisen raportoinnin toteuttamisessa ja viestintätiimin toiminnan kehittämisen kuvaamisessa. Toimintaa on esitelty muutamien esimerkkien, kuten Pikkupuutarhurit – projektin avulla (s. 36). Lisäksi kuvailaan eri Stadin asukastalojen tapahtumia (s. 21) sekä alanvaihajan tarina (s. 7).

KORONA-AJAN VAIKUTUS toimintaan, palkkatukihenkilöstön rekrytointiin ja välttämättömien palvelujen saannin turvaamiseen on ollut merkittävä. Se on tuonut mukanaan isoja muutoksia, jotka ainakin osittain saattavat jäädä toimintamalleiksi tulevaisuudessakin. Asukastaloissa alettiin jakaa korona-aikana kasvomaskeja vähävaraisille, ja tarjottiin digituki-aikojen välttämättömän asioinnin tueksi myös silloin, kun asukastalot olivat muuten suljettuina. Osaa toiminnasta jatkettiin Internetin välityksellä. Esimerkiksi musiikkiesityksiä näytettiin striimattuna (s. 23) ja kokouksia, tietovisailuja, etäkahvilatoimintaa sekä muuta ryhmätoimintaa siirrettiin Teamsiin (s. 30). Ruoka-aputoimintaa kehitettiin yhdessä Stadin Safkan kanssa. Hävikkiruokaa jaettiin asukastalojen kävijöille myös talojen ollessa suljettuna (s. 26-27).

TÄMÄ TOIMINTAKERTOMUS on koostettu yhdessä koko henkilöstön kanssa, asukastaloittain ja sosiaaliohjaajien tiimin toimesta. Myös oppisopimusopiskelijoiden työpanos on ollut merkittävä. Oman työn näkyväksi tekeminen on ollut innostavaa ja koettu erittäin merkitykselliseksi. Toimintakertomukseemme voi paneutua lukemalla sen kokonaan tai kevyemmin vain aiheittain, kiinnostuksen mukaan. Mikäli jokin aihealue herätti lisää kiinnostusta, vastaamme mielellämme kysymyksiin.

Stadin asukastalojen esihenkilö Irkku ja sijaiset Jaana ja Aino

Kuva: Mia Waine, Stadin asukastalot

Asukastalotoiminnalla edistetään sosiaalista osallisuutta

Helsingin kaupungin ylläpitämät [Stadin asukastalot](#) ovat kaikille avoimia harrastus- ja kohtaamispaikkoja. Toiminnan tavoitteena on vähentää yksinäisyyttä ja edistää yhteisöllisyyttä.

Asukastalotoimintaan osallistumisesta ei synny sosiaalihuollon asiakkuutta, vaan tarkoituksena on ennaltaehkäistä niiden tarvetta. Pääsy osaksi yhteisöä, jossa oleminen on palkitsevaa, ennaltaehkäisee sosiaalisia ongelmia. Ennaltaehkäisevää osallisuustyötä kannattaa tehdä sosiaalipalveluja laajemmalla alueella, myös siellä, missä työtä ei tehdä vielä ongelmalähtöisesti.

Vaikka asukastalotoiminta ei ole sosiaalihuoltoa, toiminnan tarkoituksena on silti edistää [sosiaalihuoltolain tavoitteita](#): parantaa hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja lisätä osallisuutta. Niiden edistämiseksi tarvitaan sosiaalipalveluiden ohella avoimia tiloja, joissa voi kohdata tasa-arvoisesti muita ihmisiä, ja saada elämänsä lisäksi merkityksellisyydentunnetta.

Avoimet tilat

Asukastaloissa voi osallistua erilaisiin maksuttomiin ryhmiin ja tapahtumiin, osallistua toiminnan ideomiseen tai vain oleskella ja viettää aikaa. Saatavilla on tietokoneita ja tukea niiden käyttämiseen. Talossa voi käydä kahvilla ja lukea päivän Hesarin. Lisäksi tarjolla on talosta riippuen edullista lounasta, kahvilatuotteita ja hävikki-ruokaa kotiin vietäväksi.

Stadin asukastalot olivat korona-pandemian takia suljettuina 1.1.-11.6.2021. Stadin asukastalo Hanna ja Stadin asukastalo Oulunkylän seurahuone avasivat kesätoiminnan 14.6.2021. Sulkuaikana asukastaloista sai ruoka-apua, kasvomaskoja ja digitukea välttämättömään asiointiin, kuten esimerkiksi Kelan sähköisten palvelujen käyttämiseen. Varsinaisia aukioloapäiviä kertyi kuitenkin vain 131, kun normaalisti talot olisivat olleet avoinna 253 päivää.

Koronatilanteen parannuttua avattiin

Alppilassa ja Oulunkylässä asukastalot, joissa järjestettiin kesätoimintaa koko asukastalotiimin henkilökunnan voimin 14.6.2021 alkaen. Muut asukastalot avasivat ovensa 6.8. ja asukastalotoiminta plasi normaaliin päiväjärjestykseen. Elokuun aikana tilat saatiin järjestötoimijoiden ja muiden yhteistyökumppanien sekä yksityisten tilavaraajien käyttöön. Malmin ja Maunulan asukastaloille keskitettiin ensimmäistä kertaa joulun jälkeinen toiminta kahdeksi viikoksi. Muut asukastalot suljettiin 23.12.2021 lähtien loppuvuodeksi.

Vuosi 2021

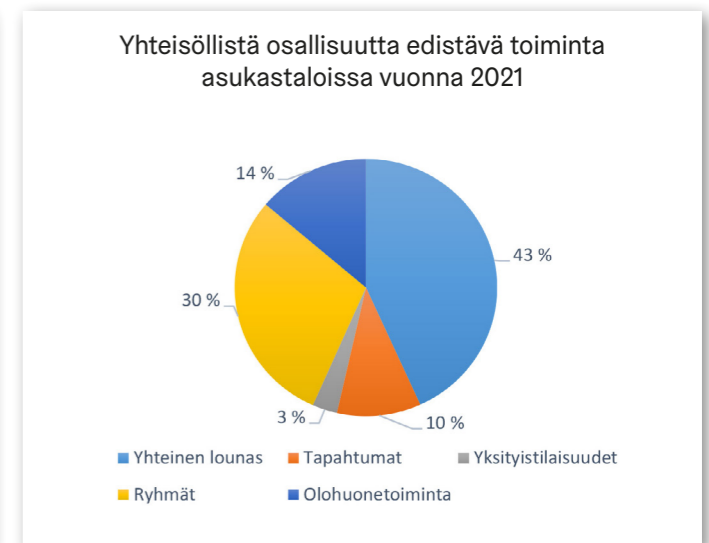
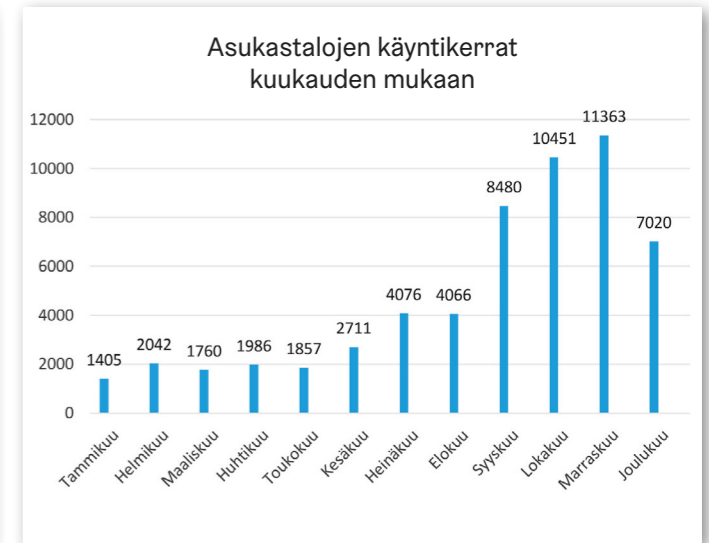
Vuosi 2021 oli haasteellinen siinä suhteessa, että syksyllä ehjiä aukioloaika-kausia oli ainoastaan kolme kuukautta, syys- loka- ja marraskuu. Näinä kuukausina kävijämääriä jouduttiin rajaamaan puoleen normaalimääristä koronarajoitusten takia.

Toiminnasta vastasi pääasiassa asukastalojen henkilökunta. Järjestö- ja paikallistoimijayhteistyökumppaneiden järjestämää toimintaa oli loppuvuodesta erityisesti iltaisin. Yksityishenkilöiden käyttöön tiloja annettiin viikonloppuisin. Jotkut asukastalojen toiminnoista, kuten erilaiset ryhmät, olivat kokonaan vapaaehtoistyöntekijöiden tuottamia. Tämä toiminta on tilastoitu erikseen. Tämän lisäksi asukastalojen kävijät olivat mukana suunnittelemassa ja tuottamassa toimintaa. Tilastossa yhdessä tuotettu toiminta on merkitty asukastalon henkilökunnan tuottamaksi.

Torstai on keskimäärin kiireisin päivä asukastalotyössä, mutta päiväkohtaiset lukemat vaihtelevat asukastalo-kohtaisesti. Asukastalo Hannan torstaina pidettävä lounas nostaa torstaipäivän kävijämääriä. Muita kävijämääriä nostavia tapahtumia ovat mm. lounasruokailut Malmilla, ruokajakopäivät Oulunkylässä ja Vuosaarella. Perjantai on joissain

asukastaloissa hiljaisin päivä, mutta Vuosaarella se on viikonpäivistä kiireisin, johtuen pylväsaliaamiaisesta. Lauantaisin ja sunnuntaisin asukastalojen tiloja käytetään pääasiassa yksityistilaisuuksien ja järjestö- ja paikallistoimijoiden tilaisuuksien järjestämiseen. Iltaisin ja viikonloppuisin asukastalojen henkilökuntaa ei ole paikalla.

Osallisuutta edistävät ihmisten kotien lähellä toimivat tilat ja toiminta, jossa asukkaalla on tilaisuus näyttää osaamistaan, kokea yhteenkuuluvuutta, panostaa yhteiseen hyvään ja vaikuttaa resurssien hallintaan.

Yhteisöllistä toimintaa

Osallisuutta edistävät ihmisten kotien lähellä toimivat tilat ja toiminta, jossa asukkaalla on tilaisuus näyttää osaamistaan, kokea yhteenkuuluvuutta, panostaa yhteiseen hyvään ja vaikuttaa resurssien hallintaan.

THL:n tutkimusprofessori Heikki Hiilamon mukaan ”Mahdollisuus liikkua kaupungilla, osallistua kulttuuri-tapahtumiin ja mahdollisuus käydä edes joskus ulkona syömässä voivat luoda merkityksellisyyden kokemuksia, jotka rohkaisevat ihmisiä parantamaan hyvinvointiaan.” Sosiaaliturvan lisäksi tarvitaan avoimia tiloja, joihin on helppo tulla ja tavata ihmisiä, ja joissa erilaiset ihmisryhmät kohtaavat toisiaan ja tekevät asioita yhdessä. Asukastalotoiminnalla edistettiin yhteisöllistä osallistuvaa

toimintaa yhteensä 35 495 kertaa. Tähän summaan on laskettu kaikki tapahtumiin ja yksityistilaisuuksiin, yhteiseen ruokailuun tai ryhmätoimintaan osallistuneet ja asukastalojen avoimissa olohuoneissa aikaa viettäneet ihmiset.

Ruoka-apua asukastaloissa annettiin 8489 kertaa, minkä lisäksi edullista lounasta asukastaloissa syötiin 15 338 kertaa. Digiosallisuutta edistettiin noin 4200 kertaa. Lisäksi vuonna 2021 asukastaloissa edistettiin 88 henkilön työelämäosallisuutta. Lisäksi noin 100 vapaaehtoistoimijaa osallistui asukastalotyön toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen.

Työelämäosallisuutta edistetään palkkatuki-, työkokeilu- ja työharjoittelupaikkoja tarjoamalla

Yksi asukastalotoiminnan osallisuuden edistämisen muodoista on työelämäosallisuuden edistäminen. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (2019) mukaan työ on yksi tärkeistä yhteisöllisen osallistumisen muodoista. Se määrittelee osaltaan ihmisen identiteettiä ja paikkaa yhteiskunnassa. Työelämän ulkopuolelle jääminen poistaa siteet työyhteisöön ja siltä osin myös yhteiskuntaan.

Pitkäaikaistyöttömyys voi johtaa syrjäytymiseen ja hyvinvoinnin heikkenemiseen. Työ on olennainen osa ihmisen identiteettiä, hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa. Työelämäosallisuuden edistämiseksi tarkoitetaan yksilön työllistymisvalmiuksien edistämistä, kuntoutumista työmarkkinoille ja osallisuuteen sekä työmarkkinoiden toimintaan vaikuttamista. Yleisenä tavoitteena on edistää ja tukea työllistymistä, työhön paluuta ja työssä jatkamista.

Palkkatuki

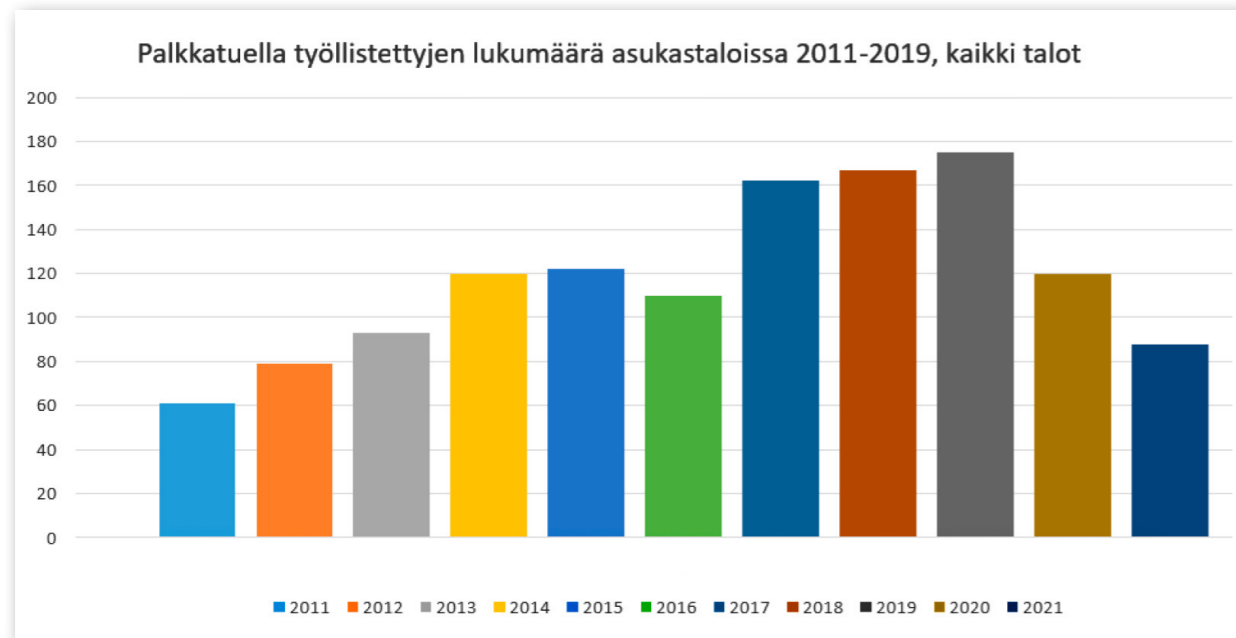
Vuonna 2021 Stadin asukasaloissa toimi palkkatuki-työsuhteessa 88 pitkäaikaistyöttömänä ollutta ihmistä. Palkkatuettua henkilökuntaa toimii mm. vahtimestareina,

keittiötyöntekijöinä, kulttuuriohjaajina, digitukijoina, muusikkoina sekä ohjaajina. Työsuhteet ovat 6 tai 8 kuukauden mittaisia.

Asukastalojen työllistämistoiminnan tavoitteena on prosessinomainen tukeminen omaehtoiseen työllistymiseen. Pitkäaikaistyöttömänä olleen ihmisen on mahdollista edetä työkokeilun kautta palkkatukityösuhteeseen ja hakea tämän jälkeen oppisopimuspaikkaa asukastalossa. Työpolulla pyritään antamaan tukea työssäkäynnin arkeen ja työyhteisössä toimimiseen. Työntekijät osallistuvat työsuhteensa aikana [jatko-ohjaukseen](#). Jatko-ohjausta toteutetaan kaupunginkanslian ja

Stadin Ammattiopiston työllisyshoidon tiimin yhteistyönä. Palvelun keskeisenä tavoitteena on edistää työntekijöiden osaamisen kehittämistä ja siirtymistä työelämään jo palkkatukityön aikana. Palvelut sisältyvät palkkatuella työllistyneiden työsuhteisiin. Työntekijöillä on oikeus osallistua ohjaukseen ja lyhyisiin koulutuksiin työajalla noin kahtena päivänä kuukaudessa (2 pvä/kk). Tavoitteena on saada osaavaa ja ammattitaitoista työvoimaa kaupungille ja yksityisille työnantajille.

Asukastalojen työllistämistoiminnan tavoitteena on prosessinomainen tukeminen omaehtoiseen työllistymiseen.

Laskevana suuntana näkyvät selkeästi Covid-19 pandemia-ajan palkkatukisuhteet vuosilta 2019 alkaen. Suurimpana työllistämisen vuotena 2019 tarkastelimme asukastalotoiminnan ydinpalveluja (digituki, ruokapalvelut, bändi, vahtimestarit, viestintätiimi, retket ja asiakastyö) ja niihin tarvittavaa henkilöstöresurssia. Tavoitteeksi asetettiin alueellisen yhteistyön avulla ryhmä- ja tapahtumatoiminnan kehittäminen. Sen kautta palkkatukityösuhteiden määrä muuttui tarkoituksenmukaisemmaksi.

ALANVAIHTAJAN TARINA

”Olen ikääntynyt pitkäaikaistyötön, mutta tällä hetkellä työskentelen keittiötyöntekijänä Helsingin kaupungilla eli Maunulassa asukastalolla. Tähän tilanteeseen tulin opiskelun ja työharjoittelun kautta Stadin ammattiopistossa ja siksi että olin Helsingin kaupungilla kahdessa työharjoittelupaikassa keittiötehtävissä.

Opiskeluni ravintola- ja cateringalalla alkoi vuonna 2020 helmikuussa. Koulutukseen hakeuduin työvoimakoulutuksen kautta ja sen kesto oli vuoden, mutta vallitseva koronapandemia vaikutti näyttöjen suorittamiseen ja siten en valmistunut. Toki opetus oli monipuolista ja käytännönläheistä, siitä on työssäni ollut jonkun verran hyötyä.

Aikaisemmin työkokemukseni ja koulutukseni oli ollut kaupallista ja valmistuin merkonomiksi vuonna 1987. Olen työskennellyt myymälässä myyjänä, pankissa kassavirkailijana, erilaisissa toimistotöissä muun muassa huollin apulaisena, koulutussihteerinä, toimistosihteerinä sekä taloushallinnon assistenttina.

Monissa toimistotöissä vaaditaan organisointikykyä, töiden aikatauluttamista, järjestelmällisyyttä ja iloista

asiakaspalveluhenkisyttä. Olen luonteeltani rauhallinen ja tottunut itsenäiseen työskentelyyn, mutta kuitenkin pidän erityisesti ihmisten parissa työskentelystä.

Jos vertaan aikaisempaa työ- ja koulutushistoriaa nykyiseen, niin elämäkokemus on auttanut paljon, että pärjään hyvin myös keittiötyössä. Työ on ajoittain aika kiireistä ja talon tavoille oppiminen on vienyt usean viikon aikaa, töissä on työtovereiden kesken hyvä ja positiivinen ilmapiiri, asiakas- tai oikeastaan kävijäkunta on todella miellyttävää ja aika vaativaakin, mutta teemme parhaamme keittiössä, jotta toiveita voitaisiin hyvin toteuttaa.

Johtopäätökseni on että, vaikka koronapandemia on vaikeuttanut asioita, niin hakeutumiseni ravintola-alalle on ollut pelkästään positiivinen asia. Viihdyn työssä ja pidän nykyisestä työstäni paljon, olen määräaikaisena vielä huhtikuun loppuun, säännöllinen päivätö sopii minun mukavuuksalueellani erittäin hyvin.”

Henkilö työllistyi vakityöhön alkuvuodesta 2022.

Vapaaehtoistoiminta yhteisen hyvän tuottajana

Yksi osallisuuden edistämisen tavoista on vapaaehtoistoiminnan järjestäminen ja tukeminen. Vapaaehtoiset tarjoavat kaupungin työntekijöiden rinnalla apua kaupunkilaisille ja rikastuttavat näin arkea eri tavoin. Helsingin kaupungilla on yli 3200 vapaaehtoista erilaisissa tehtävissä 250 eri toimipisteessä. Stadin asukastaloilla erilaisissa tehtävissä esimerkiksi liikunnanohjauksessa, ruoka-aputoiminnassa tai runoryhmässä ohjaajan roolissa. Vapaaehtoistyö asukastaloilla voi olla pitkäaikais- tai sitoutunutta tai kertaluontoista pop-up -tyylinen osallistumista. Toimijoiden määrä vaihtelee vuosittain.

Vapaaehtoinen apu on vastavuoroista: Auttaja saa hyvän mielen, lisää itseluottamusta, ja mahdollisuuden kehittää ihmissuhdetaitojaan. Vapaaehtoinen voi laajentaa ja vahvistaa omaa sosiaalista verkostoaan vapaaehtoistoiminnan kautta. Siten vapaaehtoistoimintaa voi pitää merkittävänä osallisuuden muotona, joka edistää myös vapaaehtoisen itsensä hyvinvointia. Tutkimustulosten mukaan vapaaehtoistyöhön motivoi halu auttaa ja tehdä hyvää, oppia uutta ja olla muille hyödyksi. Yhteisöllisyyden, osallisuuden ja merkityksellisuuden kokemukset lisäävät vapaaehtoistoimijoiden hyvinvointia.

Osana Stadin asukastalojen vuoden 2021 vapaaehtoistoimintaa osallistuttiin [Siskot ja Simot -yhteisön](#) järjestämiin Leivo ikäihmisten kanssa –kampanjaan, Leivo ikäihmisille -talkoisiin ja Joulua ikäihmisille –kampanjaan. Kampanjoiden myötä kokoonnuttii leipomaan tai valmistamaan joulukortteja toimitettavaksi senioripalveluiden

asumispalveluihin ja kotihoitoon. Helsingin kaupungilta kampanjassa oli mukana asukastalojen lisäksi päiväkotia ja kouluja kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta.

Vapaaehtoinen apu on vastavuoroista: Auttaja saa hyvän mielen, lisää itseluottamusta ja mahdollisuuden kehittää ihmissuhdetaitojaan.

Vapaaehtoisia muistettiin asukastaloilla juhlilla marraskuussa. Paikalle saapui viisikymmentä vapaaehtoista, joita muistettiin asukastalojen puolesta pienellä lahjalla. Juhlissa oli muun muassa musiikkiohjelmaa ja tarjolla pientä purtavaa. Kuva: Mia Waire

Kuva: Irene Pudassalo-Thurman

Palvelumuotoiluhanke

Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö

Tavoitteena lisätä palveluissa asiakasosallisuutta sekä palveluiden välistä yhteistyötä.

Toteutus 2020-2021

Stadin asukastalojen kehittämishanke on yksi osa hanketta, joka muodostui kolmesta erillisestä alahankkeesta. Samaan aikaan kun palvelumuotoilija vei alahankkeiden prosesseja eteenpäin tutki hän palveluiden yhtymäkohtia ja etsi hankkeen käynnistyspalavereissa tavoitteeksi määriteltyä ”punaista lankaa” joka yhdistää näitä palveluita. Tärkein yhdistävä tekijä hankkeen palveluissa on yhteinen asiakas. Yhteistä asiakasta ja asiakkaan tarpeita määriteltiin hankkeen yhteisissä työpajoissa loppuvuodesta.

Palvelumuotoilulla palveluiden punainen lanka esiin

Palvelumuotoiluhankkeella pilotoitiin palvelumuotoilun käyttöä palveluiden kehittämismenetelmänä. Mikä erotti pilotin työskentelytavan ostopalveluna tehtävästä palvelumuotoilusta, oli palvelumuotoilijan toimiminen ”sisältä käsin”. Palvelumuotoilija omana työntekijänä pääsi nopeasti johdon, työntekijöiden,

asiakkaiden ja sidosryhmien rajapintaan tutustumaan ja kehittämään tärkeimpiä kehittämiskohteita tai niitä, joiden kehittämisessä nimenomaan palvelumuotoilun työkaluista ja menetelmistä oli eniten hyötyä. Kun palvelumuotoilija kuului omaan henkilökuntaan, oli muotoilun tavoitteita, keinoja ja prosessia helppo iteroida jatkuvasti hankkeen edetessä.

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli vastata Nuson (Nuortenpalvelut ja aikuissosiaalityö) tuloskorttitavoitteisiin osallisuuden ja vuorovaikutuksen lisäämisestä sekä sosiaalisen kuntoutuksen palveluiden ja ruoka-avun kehittämisestä. Haluttiin löytää punainen lanka, joka yhdistää ruoka-aputoimintaa, asukastalotyötä ja työtoimintaa. Palveluiden välisen yhteistyön kehittämisellä toivotaan parempaa asiakaskokemusta sekä palveluiden tuottamisen kustannustehokkuutta samalla kuitenkin lisäämällä palveluiden laatua. Hankkeessa strategista

tavoitetta toteutettiin kehittämällä ruoka-aputoimintaa, asukastalotyötä ja työtoimintaa palvelumuotoilun keinoin.

Hankkeen aikataulu ja eteneminen

Hanke toteutettiin käytännössä kuudessa kuukaudessa. Alkuperäisen suunnitelman mukaan hankkeen oli tarkoitus käynnistyä maaliskuussa ja kestää 10 kuukautta, lopulta hanke käynnistyi kesäkuussa ja heinäkuun lomien takia työskentelyaikaa jäi kuusi kuukautta.

Hankkeen resurssit ja voimavarat

Jokaisessa alahankkeessa työskentelyyn osallistui henkilökuntaa ja johtoa vaihtelevin määrin. Jokaisen alahankkeen laajuus oli täysin riippuvainen palveluiden oman henkilökunnan panostuksesta.

Eniten resursseja oli käytössä asukastalotyön palvelumuotoiluprosessissa, jossa oli mukana korkeakouluharjoittelija, noin kahden kuukauden työpanoksella erityisesti taustatutkimuksen osuudessa. Asukastalotyössä oli samaan aikaan käynnissä laajempi toiminnan kehittämisen prosessi, jonka vuoksi johto ja henkilökunta olivat erittäin sitoutuneita palvelumuotoiluprosessiin, sillä se oli tärkeä osa kehittämisen kokonaisuutta. Koronapandemia toi hankkeelle haasteita erityisesti asiakkaiden kohtaamisen vaikeutena, mutta samalla se avasi uusia mahdollisuuksia erilaisten työtapojen muodossa, joita ei osattu kuvitella vielä alkuvuodesta, jolloin hanketta suunniteltiin.

Hankkeen voimavaraksi on laskettava johdon ja henkilökunnan kehittämismyönteisyyden ja vahvan sitoutumisen asiakkaan palvelun parantamiseen. Palvelumuotoiluun suhtauduttiin äärimmäisen positiivisesti jokaisessa palvelussa johdon, henkilökunnan, asiakkaiden ja sidosryhmien osalta. Positiivista suhtautumista lisäsi palvelumuotoilijan lisäresurssi kehittämishaasteiden ratkaisuun ja prosessien läpiviemiseen.

Palveluiden välisen yhteistyön kehittämisellä toivotaan parempaa asiakaskokemusta sekä palveluiden tuottamisen kustannustehokkuutta samalla kuitenkin lisäämällä palveluiden laatua.

Kuva: Irene Pudassalo-Thurman

ALOITETUT KEHITTÄMISKOKONAISUUDET

Monet tämänhetkisistä kävijöistä ovat ”vakkareita”. Suuri osa kävijöistä oli käynyt talolla jo enemmän kuin vuoden ajan, mikä on positiivinen merkki toimintaan sitoutumisesta. Haasteina asukastaloilla on kuitenkin vielä uusien kävijöiden tavoittaminen.

Kuinka kauan olet osallistunut asukastalotoimintaan?

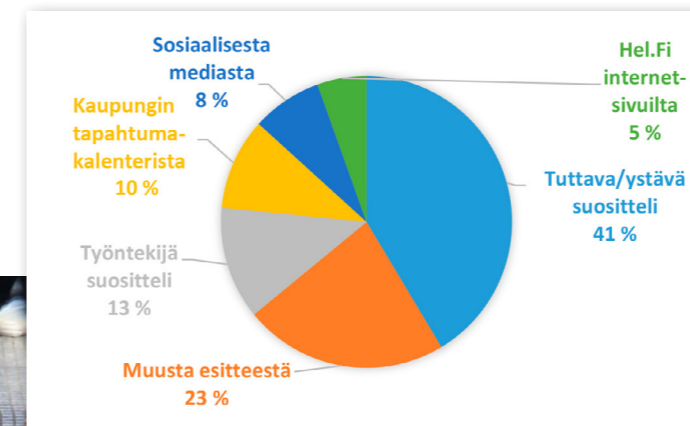
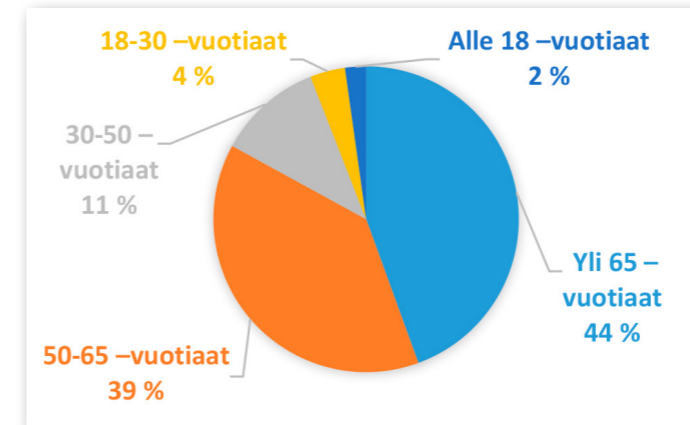
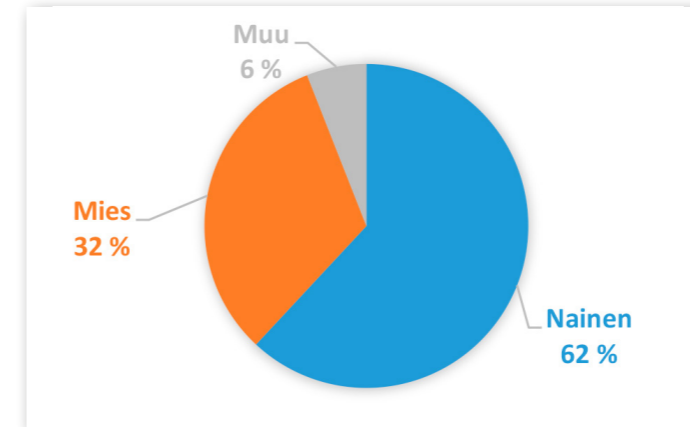
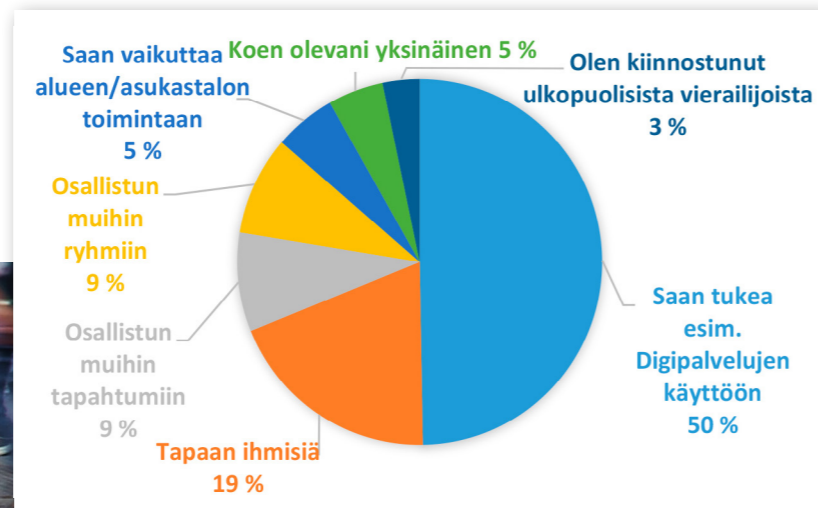
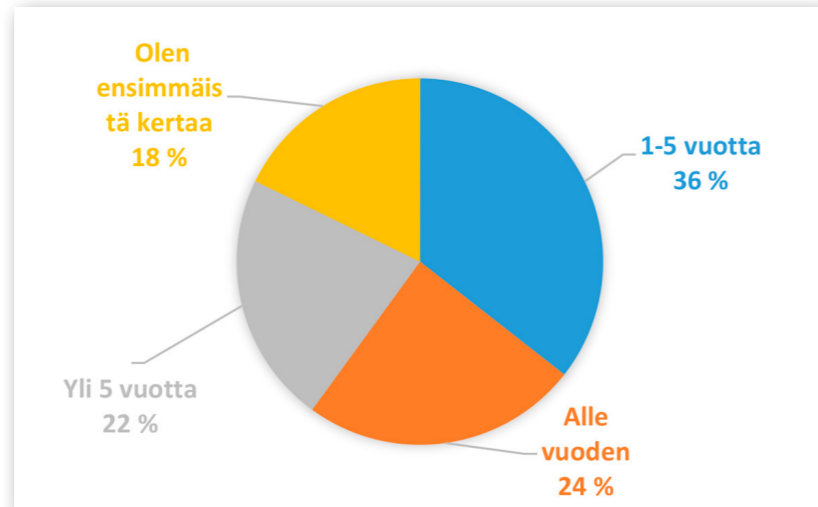
Monet tämänhetkisistä kävijöistä ovat ”vakkareita”. Suuri osa kävijöistä oli käynyt talolla jo enemmän kuin vuoden ajan, mikä on positiivinen merkki toimintaan sitoutumisesta. Haasteina asukastaloilla on kuitenkin vielä uusien kävijöiden tavoittaminen.

Kehittämisideat

Digitukitoimintaa ja kopiointimahdollisuutta kiitettiin Feedbackly-järjestelmään jätetyssä palautteissa. Toimintaa pidettiin erittäin tarpeellisenä. Yksi palautteen jättäjä kertoi, että oli saanut sen ansiosta tehtyä työhakemuksen:

–It-tukitoiminta on loistavaa, alkää koskaan luopuko siitä!

Korona-aikana digitukea sai ajanvarauksella, ja aikoja toivottiin lisää. Kehitysehdotuksia tuli toiminnan sisältöön ja tiloihin liittyen. Muutama palaute liittyi siihen, että asukastalotoimintaa pitäisi markkinoida paljon enemmän, jotta mahdollisimman moni tietäisi, mitä palveluja on tarjolla.

Taustatiedot

Asukastalojen kävijät ovat enimmäkseen yli 50-vuotiata naisia, mikä on ilmiönä tunnistettu jo aikaisemmin taloilla. Stadin asukastalot ovat avoinna kaikille. Haasteena on saada enemmän mieshenkilöitä sekä nuorempia kävijöitä. Asukastalojen aukioloajat, kello 9-16, vaikuttavat työikäisten kävijöiden vähyyteen. On tärkeää tavoittaa nuoria työttömiä ja mielenterveyskuntoutujia sekä saada heidät osaksi syrjäytymistä ehkäisevää matalankynnyksen asukastalotoimintaa.

Tavoitteita

NYKYISET KÄVIJÄT ovat hyvin tyytyväisiä asukastalojen toimintaan, mutta osallisuuden kannalta on vielä parannettavaa. Tavoitteena on saada kävijöiden ikä- ja sukupuolijakaumaa tasaisemmaksi, että erilaisten ihmisten toiveet tulisivat kuulluksi. Kävijöitä otetaan enemmän mukaan toiminnan suunnitteluun ja heitä rohkaistaan osallistumaan asukastaloraateihin.

VIESTINNÄN haasteena on tavoittaa enemmän potentiaalisia kävijöitä. Some-markkinointia kehitetään edelleen, unohtamatta paperisten esitteiden tärkeyttä. Yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimialan eri toimijoiden kanssa lisätään, että heidän asiakkaansa löytäisivät asukastaloille.

ASUKASTALOILLA asiakaskokemuksen mittaamiseen käytettiin Feedbackly-pikapalauttejärjestelmää. Linkki pikapalautteeseen oli tallennettu asiakastietokoneiden aloitusruudulle. Tästä johtuen suurin osa asiakaspalautteeseen vastanneista henkilöistä olivat niitä, jotka muutenkin käyttävät asukastaloilla tietokoneita. Tämä näkyy myös vastauksista. Puolet vastaajista kertoi käyvänsä asukastaloilla saada tukea digipalveluiden käyttöön.

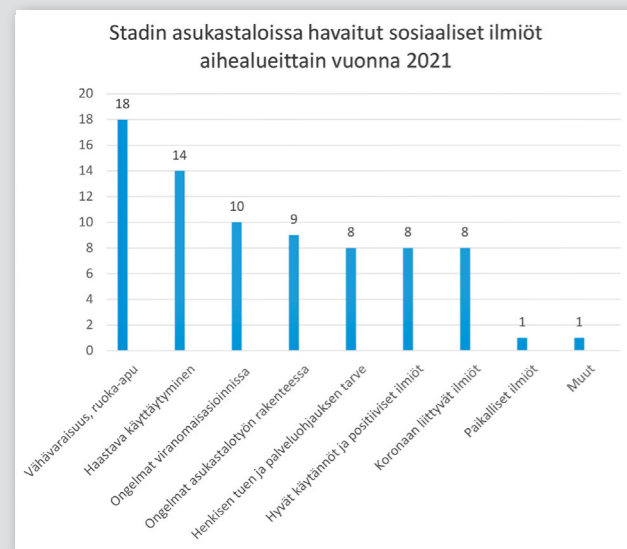
TAVOITE VUONNA 2022 on saada objektiivisempi kuva asiakaskokemuksesta. Kyselylomakkeita jaetaan asukastalojen olohuoneen pöydille sekä muille näkyville paikoille. Henkilökunta tallentaa anonyymit palautelomakkeet sähköiseen tietokantaan.

Sosiaalinen raportointi

Asukastaloissa alettiin kerätä aineistoa sosiaalista raportointia varten kesäkuussa 2021. Aineisto kerättiin Forms-kyselyllä. Asukastalotyön henkilökuntaa pyydettiin vastaamaan mahdollisimman matalalla kynnyksellä kyselyyn. Forms-kyselyä on kehitetty niin, että vuonna 2022 kyselyyn voivat vastata työntekijöiden lisäksi kävijät ja yhteistyökumppanit.

RAPORTOITAVA ILMIÖ liittyi sosiaaliseen ilmiöön, joko asukastalotoimintaan tai asukastaloissa työskentelevän henkilön havaintoihin. Työntekijöitä pyydettiin raportimaan pienistäkin asioista ja myös positiivisista ilmiöistä. Yhteensä havaintoja tehtiin kesä-joulukuun aikana 61 kappaletta.

SUURIN OSA raportoiduista ilmiöistä havaittiin digitaalisen, ruokajaon tai yleisen asukastalossa toimimisen yhteydessä. Useimmiten ilmiöt koskivat vähävaraisuutta, mielenterveysongelmia ja psykiatrisia sairauksia sekä vaikeita elämäntilanteita. Suurin osa raportoiduista havainnoista liittyi siihen, että asukastalon kävijä ei saanut asiaansa ajettua viranomaisverkostossa. Hän ei osannut toimia viranomaisen vaatimusten mukaan tai ei ymmärtänyt viranomaispäätöstä. Usein ilmiöt liittyivät siihen, ettei kävijä löytänyt oikeaa palvelua tai hän koki saavansa epäreilua kohtelua. Nämä ilmiöt liittyivät usein haastavaan käyttäytymiseen. Psykososiaalisen tuen ja keskusteluavun tarpeista tehtiin joitain havainnoita.

Kuva: Soile Karhu

HAVAINTOJEN MUKAAN sitä, että on olemassa paikka johon mennä, pidettiin tärkeänä. Eräs vastaaja totesi, että on hyvä, että tulee lähdeyttä liikkeelle ja on mahdollisuus osallistua toimintaan.

MONISSA ASUKASTALOISSA oli huomattu kävijämäärän kasvaneen suhteessa entiseen, vaikka tilastollisesti koko vuoden kävijämäärät jäivät koronasulkujen takia pieniksi. Erityisesti ruoka-apua eri muodoissaan kiiteltiin ja sen havaittiin tuovan asukastaloille uusia ihmisiä. Kiinnitettiin huomiota siihen, että asukastalotoiminnan järjestämisessä oli vaikeuksia, koska toimintaa järjestivät pääsääntöisesti määräaikaisessa työsuhteessa, työkoelussa tai työharjoittelusuhteessa olevat henkilöt.

TOIMINNAN LAATUA, saavutettavuutta ja ennakoitavuutta pidettiin joidenkin havaintojen mukaan vaihtelevana. Moni työntekijöiden näkökulmasta tehty havainto liittyi kävijöiden rajaamiseen ja haastavaan käytökseen. Ongelmallisena pidettiin sitä, että henkilökunnalla ei pääsääntöisesti ole sosiaalialan koulutusta eikä ammattitaitoa sosiaalisista ja psyykkisistä ongelmista kärsivien ihmisten kohtaamiseen. Samaan aikaan matalan kynnyksen toimintapaikkoina toimivat asukastalot kuitenkin tavoittavat paljon palvelua tarvitsevia ihmisiä, joilla saattaa olla hyvinkin vaikeita elämäntilanteita.

AIHETTA KOSKEVIEN raporttien yhteydessä ehdotettiin, että kävijöille suunnattua toimintaa olisi tuottamassa edes yksi vakituksessa työsuhteessa oleva, soveltuvan koulutuksen omaava henkilö sekä koulutettu vahtimestari, joilla olisi ammattitaitoa selvittää haastavia asiakastilanteita. Myös sote-alan ammattilaisten pitkäjänteistä jalkautumista asukastaloille pidettiin toivottavana ja tärkeänä.

Asiakasosallisuutta koronarajoitusten keskellä

Vuoden 2021 aikana asukastalot olivat vaihtelevasti avoinna. Toiminta oli koronatilanteen takia pääsääntöisesti tauolla koko alkuvuoden aina 11.6.2021 saakka.

Suurimmassa osassa taloja jaettiin kasvomaskeja ja annettiin digitukea ajanvarauksella, vaikka talot olivat muuten kiinni. Muutamista asukastaloista jaettiin hävikkiruokaa koronasulun aikana. Asukastalo Saunabaarin pitkäaikainen yhteistyökumppani Maunulan Mediapajasta sai digitukea koko vuoden 2021 ajan.

Koronavirus rajoitti merkittävästi asukastalojen toimintaa. Asukastaloissa ehdittiin viettää silti merkityksellisiä hetkiä kahvittelemalla, ryhmätoiminnan, retkien ja tapahtumien merkeissä. Kesätoimintaa alettiin käynnistellä kesäkuussa, kun Oulunkylän Seurahuone ja asukastalo Hanna Alppilassa avattiin 14.6. Loput asukastalot avautuivat 9.8.2021 ja toimintaa jatkettiin joulukuun saakka. Joulun välipäivinä 27.12.2021-7.1.2022 avoinna olivat Malmin ja Maunulan asukastalot. Toimintaa järjestettiin ajankohtaiset rajoitukset tarkasti huomioiden.

Asukastaloissa kahviteltiin ja vietettiin aikaa

Jokaisella Stadin asukastalolla on mukavia oleskelutiloja, joissa voi viettää aikaa ja osallistua halutessaan toimintaan. Yhtenä asukastalotoiminnan kävijöiden ja henkilökunnan kehittämispajatyöskentelyn tuloksena todettiin, että kahvittelemalla on merkittävä ja tärkeä osa asukastalotoimintaa.

Talossa voi tavata ihmisiä tai poiketa lukemaan päivän Hesarin. Asukastalojen olohuoneet ovat kaikkien käytävissä seurusteluun, käsitöihin, lukemiseen, pelien pelaamiseen tai rentoutumiseen. Vuonna 2021 asukastalojen oleskelutiloja käytettiin 4906 kertaa, eli keskimäärin 37,5 kertaa aukiolopäivänä.

Avoimissa tiloissa oleskelu ilman sallista vuorovaikutusta on keino kokea yhteenkuuluvuutta. Sekin on tärkeää, että voi olla ”ihmisten ilmoilla” osallistumatta mihinkään erityiseen toimintaan tai tuomatta itseään esille. Kaikki ihmiset eivät koe vetoa kaikenlaisiin ihmisiin tai toimintoihin, mistä syystä osallistumisen ja vuorovaikutuksen astetta on voitava säännellä itsenäisesti. Vaikeista sosiaalisista lähtökohdista tulevalle ihmiselle voi tuottaa vaikeuksia nauttia normaalisti mukavina pidettävistä tilanteista. Sen sijaan voi olla tarve suojautua muilta ihmisiltä ja vetäytyä yhteisöllisistä tilanteista jonkin tekosyn varjolla. Siksi kaikkien osallisuutta edistävien rakenteiden ei pidä olla toiminnallisia tai sosiaalista kanssakäymistä edellyttäviä.

Asukastalojen oleskelutiloissa havaittu normaali ilmiö on, että spontaaneja juttutuokioita ja tutustumista toisille vieraiden ihmisten välillä syntyy jatkuvasti. Avoimissa matalan kynnyksen tiloissa oleskelu ja toimiminen on yleensä vapaampaa yhteiskuntaryhmiin liittyvistä hierarkioista, mikä edistää keskenään erilaisten ihmisten välistä vuorovaikutusta: Esimerkiksi itsensä ilmaiseminen taiteella ei ole riippuvainen ihmisen työstatuksesta, vaan esimerkiksi työttömän ja työllisen ihmisen välinen vuorovaikutussuhde rakentuu taiteen pohjalta.

Talossa voitavata ihmisiä tai poiketa lukemaan päivän Hesarin.

Pihlajamäen asukastalon Cafe Lähiö on olohuone ja kahvila, jossa on tarjolla kahvia ja lämpimäisiä sekä lämminhenkistä seurustelua, päivän lehtien lukemista, pelejä ja leppoisia oleiluhetkiä. Kuva: Johanna Sorjala, Stadin asukastalot

Kuva: Anna-Maria Piippo

**Siinä tulee puitua
kaikenlaiset asiat
iloista suruihin.**

Mietteitä Stadin asukastalo Kontulasta

Kävijät koostuivat vuonna 2021 sekä kantaväestön kuuluvista että maahanmuuttajataustaisista henkilöistä. Etenkin kantaväestön kävijät olivat pääsääntöisesti reippaasti eläkeiän ylittäneitä, porukkaan kuului jopa 101-vuotias rouva sekä 104-vuotias herrasmies. Toisinaan paikalla oli myös alle kouluikäisiä tai koulunsa vasta aloittaneita lapsia sukulaistensa seurassa. Jos aikuisilla oli asioita hoidettavanaan digi-huoneessa, lapsille oli lautapelejä ja leluja kahvion puolella.

Osa kävijöistä oli innokkaita ryhmätoimintaan osallistujia: kuvataiteet, askartelu ja runoryhmä tempaavat mukaansa kerta toisensa jälkeen. Sohvaryhmä veti puoleensa neuloja ja sukat valmistuvat kuin itseksensä mukavassa seurassa jutustellessa. Aina löytyi joku, jolta kysyä neuvoa, jos kantapäähän neulominen oli päässyt unohtumaan. Ompeluhuoneessa on saumuri ja kaksi ompelukonetta, sieltä valmistui mitä upeampia mekkoja, korjailtuja peittoja ja

muuta kodin tekstiilejä. Kahvion etualalle kokoontui päivän mittaan ryhmä miehiä vaihtamaan ajatuksia maailman menosta ja päivän uutisista. Keskustelu oli kaikille avointa ja siihen osallistuttiin innokkaasti ihonväristä, sukupuolesta ja kielimuurista riippumatta. Tunnelma saattoi olla kiihkeäkin, mutta aina se pysyi lämminhenkisenä ja huumorilla höystettynä.

Enemmän kuin retkistä, kävijät innostuvat asukastalolla järjestettävistä tapahtumista ja nauttivat yhdessäolosta kahvikupin äärellä. Siinä tulee puitua kaikenlaiset asiat iloista suruihin. Ilmapiiri Kontulan asukastalolla on yhteisöllinen, toisia tuetaan ja kannustetaan.

Täällä on päivittäin ihmisiä monesta eri maasta ja erilaisista kulttuureista. Ilmapiiri on yhteisöllinen ja salliva.

Olen asunut alueella yksin kahdeksan vuotta ja paikka on elintärkeä yksinäiselle vanhukselle. Tämä on minulle olohuone, jonne voin tulla tapaamaan muita ihmisiä.

Täällä kuunnellaan ja huomioidaan ihmisiä ja sitä kautta jotkut ovat oikein puhjenneet kukkaan.

Asukastalolla saa toteuttaa itseään ja toiminta on asiakaslähtöistä. Henkilökunta on ollut aina ystävällistä ja tänne on helppo tulla.

Kävijöiden ajatuksia. Vastaajat ovat yli ja alle 80 v ja käyvät päivittäin tai viikoittain Stadin asukastalo Kontulassa.

Taidenäyttelyt piristivät tunnelmaa

Asukastaloissa voi pitää taidenäyttelyitä maksutta. Vuonna 2021 asukastaloissa pidettiin yhteensä 19 taidenäyttelyä. Näytteilleasettajiin kuului niin harrastelijamaalajia, ammattivalokuvaajia ja taideryhmien osallistujia. Esimerkiksi Vuosaaren pidettiin seitsemän taidenäyttelyä ns. ikkunagalleriassa ohikulkijoita ilostuttamassa. Vuosaaren paikallislehdessä julkaistiin kirjoitus Jonna Pennasen ”What we leave behind” -nimisestä valokuvanäyttelystä.

Malmin asukastalossa pidettyyn valokuvanäyttelyyn koottiin kuvia koko 20-vuotisen historian ajalta. Näyttelyn toteuttivat vapaaehtoiset toimijat sekä asukastalon digitukihenkilö.

Yhteiseen hyvään panostaessaan ihminen voi kokea tekevänsä jotakin merkittävää, saada siitä tunnustusta, tuntea osallistuvansa sosiaalisen arvonn muodostamiseen ja kokea olevansa kiitoksen arvoinen. Mahdollisuus näyttää osaamistaan ja saada kiitosta ja arvostusta muilta ihmisiltä edistää osallisuutta.

**Asukastaloissa voi
pitää taidenäyttelyitä
maksutta.**

Malmin asukastalossa pidettyyn valokuvanäyttelyyn koottiin kuvia koko 20-vuotisen historian ajalta. Kuva: Kebede Mergia

Stadin asukastaloilla on aktiivista taidenäyttelytoimintaa. Näyttelyt vaihtuvat pääsääntöisesti kerran kuukaudessa ja näyttely on taiteilijalle ilmainen. Taidenäyttelytoiminnan kautta moni taiteilija sekä paikallinen taiteenharrastaja saa näkyvyyttä teoksilensa sekä kävijät vaihtuvia taide-elämyksiä.

Asukastalo Saunabaarissa pidettiin henkilökunnan Ebru-tekniikalla toteuttama taidenäyttely. Kuva: Nurhayat Polat

Digitukea yhdessä oppien

Yksi asukastalotoiminnan osallisuudenedistämismuodoista on digiosallisuuden edistäminen. Sen tarkoituksena on vahvistaa ihmisten kykyä toimia ja vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa digitaalisessa maailmassa.

DIGITAALISTEN LAITTEIDEN tai niiden käyttötaitojen puute vaikeuttaa merkittävästi asioimista jatkuvasti digitalisoituissa palveluissa. Stadin asukastaloilla **digituki** on yhdessä oppimista, digiarjesta selviytymistä sekä digimaailman iloihin perehtymistä - ja ennen kaikkea asukkaiden aitoa kohtaamista. Saatavana on asiointilaitteiden käytön tukea sekä kävijöiden omien laitteiden opastusta ja neuvontaa. Digitukea annetaan myös sähköiseen asiointiin. Vuoden 2021 aikana asukastalot tarjosivat digitukea lähiopastuksena digialueillaan lähes 4200 kertaa.

ASUKASTALOILLA on digialueet, joissa kävijät voivat opetella laitteiden käyttöä ja käyttää asiointilaitteita. Digitukea annetaan ajanvarauksella ja ilman. Suurin osa (70%) vuonna 2021 digilaitteita käyttäneistä kävijöistä haki lähitukea eli digiohjaajan tukea ja neuvontaa asukastalossa tietokoneen ääressä. 27% asioi tietokoneella itsenäisesti. Puhelinopastusta oman laitteen käyttöön annettiin 112 kertaa, eli 2% tapauksista.

MÄÄRÄT OVAT kuitenkin suurempia, sillä digituen raportointilomake on pääsääntöisesti vain digitukijoiden käytössä. Myös muut työntekijät auttavat asukkaita digiarjen haasteissa. Asukkaiden itsenäisesti käytettävissä olevat asiointilaitteiden käyttöä taas ei saada näkyviin täysin. Asiointilaitteiden ilmoittaminen Varaamo-palveluun helpottaisi laitteiden käytön seuranta ja edistäisi niiden saavutettavuutta kaupunkilaisille.

VUOSI 2021 stadin asukastalojen digituessa alkoi tammikuussa **Maisa-palvelun** käytön tuen koulutustilaisuudella. Tammikuussa otettiin myös asukastalojen digituen palveluseurantalomake, jolla digitukijat raportoivat työstään. Syksyllä otettiin käyttöön **digituen osaamismerkki**. Niiden käyttöä edistetään asukastalojen digitukijoiden viikoittaisessa Teams-palaverissa.

LOPPUVUODESTA luotiin yhdessä kaupunginkanslian kanssa askelmerkit yhteisen sähköisen ajanvaraus- ja raportointijärjestelmän pilotoinniksi asukastaloilla.

Työn arkea leimasivat digialueiden kalustejärjestelyt ja ajanvarauksellisen toimintamallin vahvistaminen, joiden avulla digitukea tarjottiin koronapandemian keskellä terveys- ja turvallisesti. Sähköisen asioinnin mahdollistaminen asuinalueella lähipalveluna ja tuen antaminen erilaisiin älylaitteisiin asukkaille on tärkeä osa digiosallisuuden edistämistä. Ajanvarauksella pyrittiin vastaamaan välttämättömien palvelujen hoitamisessa tarvittavan tuen antamiseen, kuten kela-asiointi.

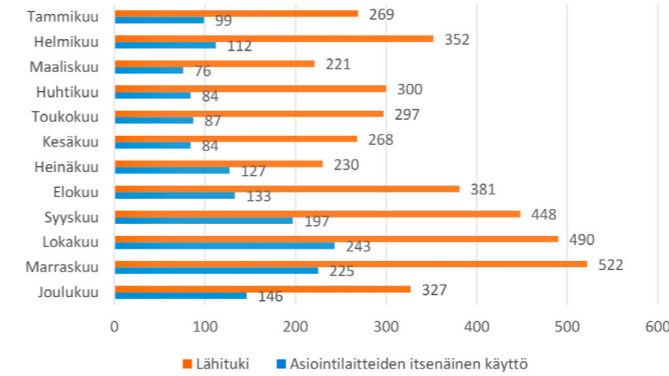
ASUKASTALOT OVAT osa kaupunkiyhteistä digituen koordinaatioryhmää, joka työskentelee kaupunginkanslian johdolla yhtenäisen ja laadukkaan digituen kehittämiseksi. Vuonna 2021 asukastalot osallistuivat asukkaiden käytössä olevien asiointilaitteiden käyttöön liittyvään kartoitukseen. Tällöin aloitettiin pohdinta kaupungin yhteisen digituen ajanvarauksen ja tilastoinnin kehittämiseksi. Tavoitteena on digituen löydettävyyden vahvistaminen kehittämällä yhtenäinen digituen asiakkaan palvelupolku. Helsingin kaupunki tarjoaa digitukea etä- ja lähitukena ja ohjaa kotidigituen tarpeessa olijat Helsinki Mission kotidigitukeen. Etädigitukea tuotetaan yhdessä Enter ry:n kanssa. Kaupungin digitukijoiden työhön perehtymistä yhtenäistetään.

Asukastalot ovat osa kaupunkiyhteistä digituen koordinaatioryhmää, joka työskentelee kaupunginkanslian johdolla yhtenäisen ja laadukkaan digituen kehittämiseksi.

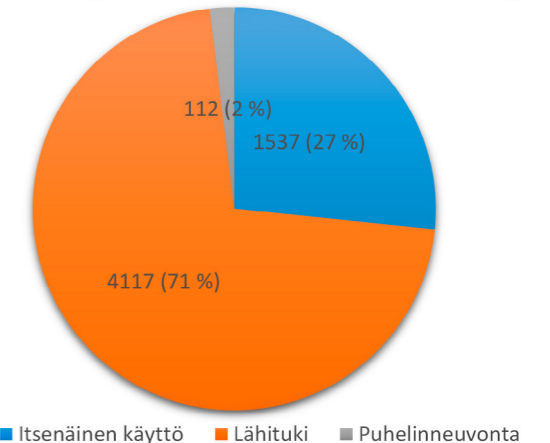

Kuva: Mikko Hakola, Helsingin kaupungin aineistopankki

Stadin asukastalojen digituki (lähituki ja asiointilaitteiden käyttö) vuonna 2021

Digiasiointi asukastaloilla 2021

Ilt- ja viikonlopputoiminnasta vastasivat järjestö- ja paikallistoimijat

Asukastalojen henkilökuntamäärällä toimintaa on mahdollista pyörittää arkipäivisin, mutta tilat pyritään saamaan käyttöön myös iltaisin ja viikonloppuisin. Joitain asukastaloja voi vuokrata viikonloppuisin yksityisjuhla varten. Vuokrahinta on 19,97 euroa tunnilta (sis. alv 24%), minkä ansiosta kaupunkilaisilla on mahdollisuus pitää yksityistilaisuuksia myös halvemmalla hinnalla (yksityisen sektorin hintoihin verrattuna). Koronapandemian takia yksityistilaisuuksia ei juurikaan saanut pitää tai osallistujamääriä oli ainakin rajoitettu. Stadin asukastaloissa järjestetyissä yksityistilaisuuksissa kuitenkin käytiin 1089 kertaa vuonna 2021.

Iltaisin asukastaloissa toimii kaupunginosayhdistyksiä, järjestöjä ja muita aktiiveja, jotka järjestävät maksutonta, pääsääntöisesti avointa ei-kaupallista toimintaa. Tavoitteena on tukea kansalaisaktiivisuutta ja alueiden toimijoiden kykyä verkostoitua ja järjestää hyvinvointia tukevaa toimintaa itsenäisesti.

Laajennetut aukioloajat

Kävijöiden toiveiden sekä vuoden 2021 Osallistavan budjetoinnin (OSBU) aloitteiden perusteella kehitettiin kahvilatoiminnan jatkamista iltaan ja viikonloppuun Malmin, Maunulan ja Alppilan asukastaloissa. Maunulan Saunabaarissa maanantain aukioloa pidennettiin 17.50 saakka. Siellä molempien salien iltavaraukset alkoivat klo 18, joten päättymisai-ka määräytyi mahdollisuuksien rajoissa. Kahviossa oli tarjolla kahvia, teetä, kaakaota ja pullaa ilmaistarjoiluna. Leivonnaisten osalla hyödynnettiin Stadin safkalta tulleita tuotteita. Ohjelmana oli kielikahvila, biljardia, pingistä ja satunnaisesti Alias-peliä. Myös kutomo ja ompelimo ovat

avoinna. Toimintaa pyöritettiin kolmen työntekijän voimin ja parhaimpina iltoina oli 20 osallistujaa. Yhteensä ilta- ja viikonloppukäytössä käytiin 150 kertaa.

Malmilla kehitettiin lauantai- ja viikonloppukahvilaa. Toiminnan avulla Työelämä (TAT) on Helsingin NMKY:n vuonna 2016 käynnistynyt hanke. Lauantaitoiminnan tavoitteena oli tarjota Malmilla asuville tai siellä liikkuville maahan muuttaneille henkilöille kohtaamispaikka, jossa yhdistyvät palvelutorin ja yhteisöllisen kohtaamistoiminnan elementit. Toimintaa oli järjestetty 13.12.2021 mennessä yhteensä 12:sta lauantaina. Kohtaamisia oli syksyn aikana yhteensä 86. Yksittäisiä osallistujia oli ollut 53. TAT-toiminta on luonteeltaan avointa – osallistujien taustoista ja tilanteista ei siten ole saatavilla vahvistettua tietoa. Yhteistyö TAT-toiminnan ja Stadin asukastalo Malmin välillä jatkuu

vuonna 2022 vastaavan tyyppisenä, ajankohdan siirtyessä arki-iltaan. Lauantaitoiminnan jatko edellyttäisikin mahdollisuutta isompiin henkilöresursseihin, jotka eivät tällä hetkellä ole hankkeen rahoituksen puitteissa mahdollisia. (Liite 5.)

Asukastalo Hannassa kokoontui lauantaisin Helsingin työkanava HeTy ry:n pitämää lauantai- ja viikonloppukahvilatoimintaa. Toiminta oli kaikille avointa toimintaa. Tavoitteena oli tavoittaa työttömiä tai työttömyysuhan alla olevia henkilöitä. Kahvilatoiminnan lisäksi lauantaisin oli mahdollista saada henkilökohtaista työnhakuohjausta sekä vertaistukea. Lisäksi kahvilassa oli musiikkiesityksiä ja muuta olohuone toimintaa. Toimintaan osallistujia oli noin 20 henkilöä/lauantai- ja viikonloppukahvila. Lauantai- ja viikonloppukahvila toiminta jatkuu vuonna 2022.

Jalkautuvan työn avulla palveluita viedään ihmisten luonnolliseen elinympäristöön.

Seniori-infon palveluneuvoja Paula kävi kohtaamassa asukastalo Vuosaaren kävijöitä. Kuva: Riikka Rauhala

Asiantuntijaluennoista ja infotilaisuuksista apua arkeen

Asukastaloissa järjestettävien infotilaisuuksien tavoitteena on tuoda tietoa kansalaisten saataville sekä käyttää asukastaloja tiedonjakamisen foorumeina. Koronapandemian takia luentoja ja tilaisuuksia oli paljon tavallista vähemmän.

Kolmessa asukastalossa kävi seniori-ikäisten helsinkiläisten palveluja koordinoivan [Seniori-infon](#) työntekijöitä kohtaamassa kävijöitä ja kertomassa heille palveluistaan. Seniori-infon työntekijät pitävät lyhyen esittelyn aiheesta ja olivat sen jälkeen vapaasti tavattavissa sekä vastaamassa kysymyksiin. Seniori-infon puoleen voi kääntyä esimerkiksi, jos on huolissaan muistista tai tarvitsee apua arkeen, kuten asumiseen, asiointiin tai liikkumiseen.

Matalan kynnyksen toimintaa

Alppilan asukastalo Hannassa järjestettiin asumisneuvontaa [Helsingin kaupungin asumisneuvonnan](#) asumisneuvojen sekä sosiaalityöntekijöiden johdolla. Asumisneuvojilta voi kysyä asunnon hakuun liittyvistä asioista tai pyytää ohjeita vuokranmaksuvaikeuksiin.

Jalkautuvan työn avulla palveluita viedään ihmisten

luonnolliseen elinympäristöön. Tavoitteena on saada uusia avuntarvisijoita avun piiriin matalammalla kynnyksellä. Asukastalojen kävijöiden näkökulmasta on usein helpompaa ja miellyttävämpää, ettei apua saadaksesen tarvitse erikseen lähteä virastotaloon.

Mukaan ideoimaan

Osallistuvaa budjetointia edistävät [Stadiluotsit](#) jalkautuvat asukastaloille neuvomaan kävijöitä [OmaStadi -palvelun](#) käytössä. OmaStadi on Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin menetelmä, jossa kaupunkilaiset saavat esittää ideoita siitä, miten budjettiin varattu 8,8 miljoonaa euroa pitäisi käyttää. Kaupunkilaisilla oli mahdollisuus äänestää parhaat ideat toteutettavaksi käytännössä. Asukastalot toimivat luonnollisina foorumeina osallistuvalla budjetoinnilla, sillä ne tavoittavat monimuotoisesti erilaisia ihmisiä. Tarkoituksena on tavoittaa myös ei-yhteiskunnallisesti aktiivisia ja erilaisiin vähemmistöryhmiin kuuluvia ihmisiä mukaan ideoimaan ja äänestämään, jotta kaupunkia voitaisiin rakentaa monimuotoisemmin kaikkia sen asukkaita varten.

Tapaukset toivat ihmisiä yhteen

Asukastaloissa järjestetään tapahtumia ihmisten välisen yhteisöllisyyden edistämiseksi ja yksinäisyyden vähentämiseksi.

Asukastalotyössä pidetään tärkeänä, että kaikkien saatavilla on merkityksellisiä taidekokemuksia, yhdessäoloa ja tilaisuus juhlaa kalenteripyhiä. Kesäisin järjestetään suurempia tapahtumia tai tuetaan yhteistyökumppanien järjestämiä tapahtumia lainaamalla esimerkiksi telttakatoksia ja äänentoistolaitteita. Äänentoistolaitteita on käytetty perinteisesti esimerkiksi Maunulan Musaa ja Makkaraa -tapahtumassa, Oulunkylän kyläjuhlassa, Malmin hattujuhlassa sekä paikallistoimijoiden järjestämässä, kaikille avoimissa ja maksuttomissa tapahtumissa. Tänä vuonna asukastalojen edellä mainitut

suuremmat tapahtumat jäivät järjestämättä koronapandemian takia. Yhteistyökumppanien järjestämässä tapahtumissa, joissa asukastalon työntekijä vastasi äänentoistosta, oli 465 käyntikertaa.

Kaikille avoimiin asukastalojen tapahtumiin osallistuttiin yhteensä 1719 kertaa. Eniten osallistumiskertoja oli musiikkitapahtumissa tai tapahtumissa, joissa musiikki oli osana ohjelmaa.

Musiikista yhteisöllisyyttä

Musiikkitoiminta on yksi asukastalojen hyvinvointia ja osallisuutta lisäävistä toimintamuodoista. Musiikilla on kyky [vähentää yksinäisyyden tunnetta](#) ja saada aikaiseksi kokemus [yhteydestä toisiin ihmisiin](#). Musiikin kuuntelu, soittaminen ja laulaminen [aktivoi aivoja](#). Se parantaa hyvinvointia, tarkkaavaisuutta ja vireystilaa, aktivoi tunteisiin liittyviä aivoalueita ja edistää kommunikointitaitoja. Ahdistus, masennus, kipu ja stressi vähenevät. Vaikutus on välitön ja paikallaolijoita yhdistävä: musiikki kietoo ihmiset sekä itseensä että toisiinsa, mikä edistää yhteisöllisyyden tunnetta.

Asukastaloissa järjestetään monimuotoista musiikkitoimintaa. Musiikkia voi harrastaa ohjatusti tai omatoimisesti ja musiikkiesitykset ovat usein osana asukastaloissa järjestettävissä tapahtumissa. Myös isompia, kaikille avoimia tapahtumia ja festivaaleja tuetaan tarjoamalla niiden tueksi äänentoistolaitteet ja äänituottaja.

Asukastalojen järjestämien musiikkitapahtumien tavoitteena on tuoda ihmiset lähemmäs toisiaan. [Musiikkitapahtumilla voidaan lisätä osallisuutta](#), sillä ne edistävät ihmisten välistä kohtaamista ja vuorovaikutusta sekä yhteisöllisyyden syntymistä ja kasvamista.

Asukastalojen musiikkitapahtumista vastaa pääosin Oulunkylän Seurahuone Band. Sen muusikot ovat määräaikaisessa työsuhteessa. Uusi bändi kootaan kerran vuodessa. Viime vuonna ei koottu varsinaista bändiä, sillä koronarajoitukset estivät suurimman osan keikoista. Oulunkylän ja Maunulan asukastaloissa työskenteli kolme muusikkoa, jotka esiintyivät Alppilan asukastalon kekrijuhlassa, Maunulan asukastalon itsenäisyyspäiväjuhlassa ja Malmin asukastalon joulujuhlassa. Oulunkylän Seurahuone Band esiintyy myös kaikille avoimissa, maksuttomissa tapahtumissa. Isompia tapahtumia tuetaan myös vastaamalla niiden äänentoistosta.

VIIME VUONNA Oulunkylän asukastalon työntekijät esiintyivät tai vastasivat äänentoistosta toisissa asukastaloissa tai yhteistyökumppanien tapahtumissa kymmenen kertaa. Yleisö määrää vaihteli akustisen trubaduurikeikan viidestätoista kävijästä Lapinlahden kesätapahtuman kolmeensataan kävijään. Kaiken kaikkiaan asukastalojen työntekijät esiintyivät tai vastasivat äänentoistosta 56:ssa erityyppisessä tapahtumassa, jotka tavoittivat yhteensä 1956 ihmistä.

Kuva: Soile Karhu

Stadin asukastalo Malmi 20 vuotta

Stadin asukastalo Malmi – entinen Malmin toimintakeskus eli Toimari – vietti 20-vuotissynttäreitään lokakuun alussa.

JUHLIA VIETETTIIN koko viikon ajan. Kävijöille tarjottiin kakkukahvit. Kahviossa ja olohuoneessa oli näytteillä valokuvia koko 20-vuotisen toiminnan ajalta: retkiltä, tapahtumista, juhlista ja ihmisistä. Näyttelyn kokosivat Malmin vapaaehtoiset toimijat. Olohuoneen isolla näytöllä olivat nähtävillä loput valokuvat, jotka eivät mahtuneet seinille. Kuvia oli yhteensä noin kolmesataa.

Kakkua ja kahvia tarjottiin kävijöille koko viikon ajan. (kuva Raija Helén)

Toimarin laulun laulajat: Markku Räsänen, Kaisu Kaasinen ja Riitta Mertenmaa (kuvakaappaus videolta, kuvaajat Raija Helén ja Kebede Mergia).

Juhlaviikon aikana asukastalo Malmilla vieraili lähes 1000 kävijää.

Vierailevat artistit

Koronatilanteen ollessa pahimmillaan musiikkitoimintaa suoraistettiin asukastalon Facebook –sivuilla. Asukastalojen omien musiikoiden lisäksi esiintymään pääsi myös muita musiikoita striimattuna ja liveinä. Asukastalojen viestintä- ja musiikkialan työntekijät alkoivat kehittää suoratoisto-osaamistaan sekä selvittämään etätapahtumiin ja –esityksiin liittyviä ohjeita, että sääntöjä. Videovälitteiset tapahtumat eivät korvaa fyysisiä tapahtumapuitteita, mutta ne osoittautuivat hyviksi varasuunnitelmiksi silloin, kun asukastalot jouduttiin sulkemaan.

Oulunkylän Seurahuone Band [esiintyi](#) Stadin asukastalo Hannan Kekrijuhlassa 29.10.2021
Kuva: Kebede Mergia

Harrastajista ammattilaisiin

Oulunkylän ja Alppilan asukastalojen kesäkahviloissa oli esiintyjä laidasta laitaan musiikin harrastajista ammattilaisiin. Sirkustaiteen ja musiikin ammattilaiset [Jäntti&Venna](#) esiintyivät Oulunkylässä. Alppilan asukastalo Hannassa järjestettiin Open Stage, jonne kuka tahansa halukas pääsi esiintymään.

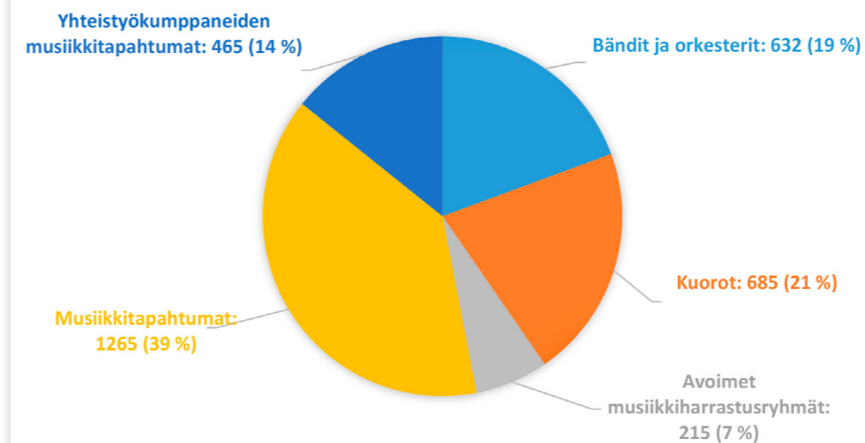
Kaikkiaan [asukastalojen](#) musiikkiin liittyvään toimintaan osallistuttiin vuonna 2021 yhteensä 3548 kertaa. Musiikkitoimintaa oli jossain muodossa 27 kertaa per aukiolopäivä.

Eniten osallistuttiin joko asukastalojen omiin tai asukastalojen tukemien yhteistyökumppaneiden järjestämiin musiikkitapahtumiin (yhteensä 53% osallistumiskerroista) sekä bändi-, orkesteri- ja kuorolauluryhmiin (46% osallistumiskerroista). Musiikkitapahtumat olivat maksuttomia ja kaikille avoimia. Musiikkiryhmiin pääsi ilmoittautumalla, jos ryhmässä oli tilaa. Avoimiin bändipaja- ja yhteislaulutilaisuuksiin ei tarvinnut etukäteen ilmoittautua, ne olivat asukastalojen henkilökunnan tai vapaaehtoisten ohjaamia ja niihin

suuntautui 8% käyntikerroista.

Ensi vuonna bänditoimintaa kehitetään asukastalojen musiikkitapahtumista tehtyä [ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä](#) hyödyntäen. Tarkoituksena on asettaa bänditoiminnalle konkreettisia, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseen perustuvia alataivoitteita, joita voi mitata ja siten todentaa musiikkitoiminnan vaikuttavuutta.

KAIKKI STADIN ASUKASTALOJEN JA NIIDEN YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN MUSIIKKITOIMINTA VUONNA 2021

Oulunkylän ja Alppilan asukastalojen kesäkahviloissa oli esiintyjä laidasta laitaan musiikin harrastajista ammattilaisiin.

Monipuolista ryhmätoimintaa

Avoimessa, matalan kynnyksen tilassa kuka tahansa voi yhteiskuntaryhmästä tai asemasta riippumatta kokea yhdenvertaisuutta, yhteenkuuluvuutta sekä panostaa yhteiseen hyvään ja saada osaamisensa näkyviin.

Kuva: Saara Helanen

Kuva: Stadin asukastalot

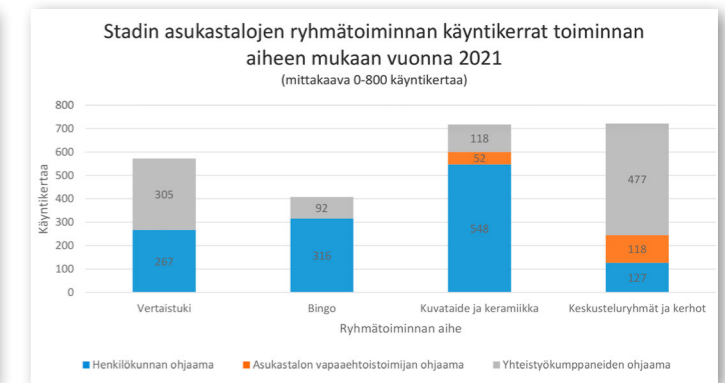
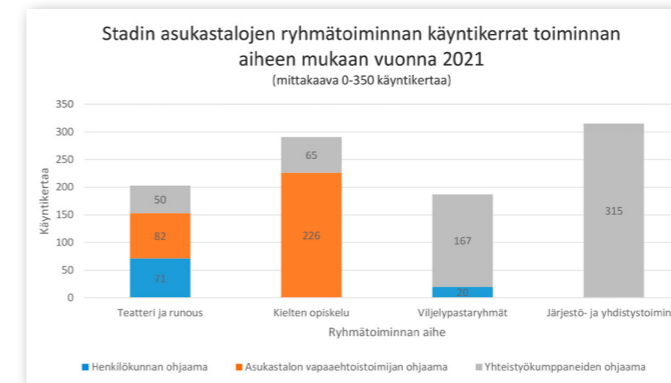
Stadin asukastalojen järjestämään ryhmätoimintaan osallistuttiin vuonna 2021 yhteensä 10134 kertaa. Kädentaito- ja ompeluryhmissä oli yhteensä 2598 käyntikertaa. Moni asukastalo tarjosi kävijöiden käyttöön ompelukoneita ja saumureita sekä ompelun opastusta. Erityisesti Maunulan asukastalo Saunabaarissa järjestettiin paljon ohjattuja kädentaito- ja askarteluryhmiä vaihtuvilla teemoilla. Pääosa ryhmistä oli asukastalon henkilökunnan ohjaamia. Teemat liittyivät usein ajankohtaan, kuten joulun ja ystävänpäivään. Ohjatuissa ompelupajoissa tekeminen painottui vaatteiden ja sisustustekstiilien korjaamiseen ja ompelemiseen. Virkkaustöitä ja hyväntekeväisyyteen, kuten lastensuojeluun ja SPR:n kriisiapuun lahjoitettavia sukkia ja Äiti Teresa -peittoja neulottiin vapaaehtoisten johdolla. Kaikkiaan Maunulan kädentaito-, ompelu- kuvaamataito- ja keramiikkatoimintaan osallistuttiin viime vuonna 2272 kertaa: keskiarvoisesti 17 kertaa jokaisena aukiolopäivänä.

Liikuntaa ja hyvinvointia

Liikuntaan ja hyvinvointiin liittyvään ryhmätoimintaan osallistuttiin yhteensä 1491 kertaa. Asukastaloissa harrastettiin joogaa, asahia, tuolijumppaa, meditaatiota, sauvakävelyä, kehohuoltoa, tanssia ja pilatesta. Järjestämisvastuu oli pääasiassa yhteistyökumppaneilla ja vapaaehtoisilla. Asukastalotyön henkilökunnan järjestämiä ryhmiä oli noin 22%.

Pelejä ja tietovisoja harrastettiin 1392 kertaa. Peliryhmistä valtaosa oli yhteistyökumppaneiden järjestämiä korttipeliryhmiä.

Musiikkiharrastukseen osallistuttiin 1273 kertaa, joista 54% oli osallistumisia johonkin neljään asukastaloilla toimivaan kuoroon, 29% johonkin seitsemästä taloilla toimivaan bändiin tai orkesteriin. Loput osallistumisista

olivat avoimiin bändi- ja lauluryhmiin tai levyraatiin. Suuri enemmistö musiikki-ryhmistä oli yhteistyökumppaneiden järjestämiä.

Kuvataidetta ja keramiikkaa harrastettiin 678 kertaa, pääosin henkilökunnan ohjaamana. Keramiikkakursseilla tehtiin esimerkiksi dreijaustekniikalla erilaisia astioita sekä levytekniikalla reliefi eli korkokuvia.

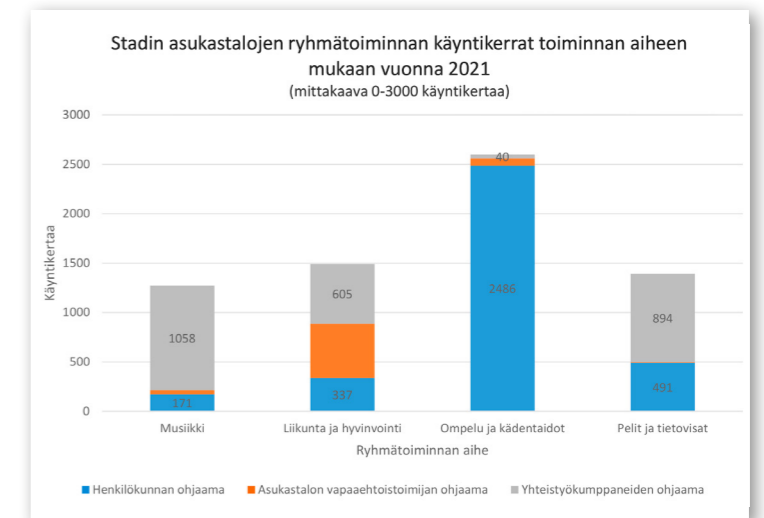
Keskusteluryhmät ja kerhot vetivät ihmisiä asukastaloilla 722 kertaa. Suurin osa toiminnasta oli vapaaehtoisten ja yhteistyökumppaneiden järjestämiä. Keskusteluryhmät ja kerhot olivat suunnattu erilaisille ihmisryhmille, kuten eri kulttuuriryhmiin tai sukupuoliin identifioituville ihmisille. Asukastalohenkilökunnan ohjaamana järjestettiin iäkkäille ihmisille suunnattua [naapuruuspiiritoimintaa](#).

Vertaistukiryhmissä käytiin 572 kertaa. 47% käyntikerroista kohdistui henkilökunnan järjestämään toimintaan, ja 53% yhteistyökumppaneiden järjestämään. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluu toimintaa järjesti eniten [Na-ryhmä](#) -toimijat, jotka järjestävät vertaistukikokouksia huumeista eroon pyrkiville ihmisille.

Bingoon osallistuttiin yhteensä 408 kertaa, ja pääosin bingoa pelattiin henkilökunnan johdolla. Malmilla oli maanantaisin bingoa ja siihen osallistui noin 15-20 henkilöä per bingo. Bingoa veti vapaaehtoinen tai talon kerho- ohjaaja. Bingoon osallistuminen oli maksullista ja hintaan sisältyi kahvi ja pulla.

Järjestö- ja yhdistystoimintaa

Järjestö- ja yhdistystoiminnassa käytiin 315 kertaa. Järjestö- ja yhdistystoimijat käyttivät tiloja kokouksien pitämiseen ja toiminnan järjestämiseen sekä jäsenilleen että asukastalojen kävijöille. Suuremmista järjestöistä kokoon-tui esimerkiksi [Marttaliitto](#), [Suomen Punainen Risti](#) ja [Suomen Lions -liitto](#),

Keramiikkakursseilla tehtiin esimerkiksi dreijaustekniikalla erilaisia astioita.

ja pienemmistä yhdistyksistä esimerkiksi [Kulkijat ry](#) ja kaupunginosayhdistys [Svensk Förening i Äggelby](#).

Kielten opiskeluryhmissä käytiin 291 kertaa. Kaikki ryhmät olivat joko vapaaehtoisten tai yhteistyökumppaneiden vastuulla. Keskustelemaan kokoonnuttiin englannin, ruotsin, ranskan, saksan ja suomen kielillä.

Teatteria ja runoutta harrastettiin 203 kertaa henkilökunnan, vapaaehtoisten ja yhteistyökumppaneiden johdolla.

Viljelypalstaryhmissä käytiin 187 kertaa, yhteistyökumppaneiden ja asukastalotyön henkilökunnan johdolla. Asukastaloilla on kolme viljelypalstaa: Asukastalo Hannan palsta Lapinlahdessa, Oulunkylän asukastalon palsta Veräjälaksossa ja Pihlajanmäen asukastalon palsta Pihlajamäessä. Palstoilla kasvatetaan marjoja, vihanneksia, juureksia, kukkia ja yrttejä luonnonmukaisin keinoin. Asukastalojen kävijät ja vapaaehtoiset hoitavat palstoja puutarhurin ohjauksella. Asukastaloilla

oli yhteinen palkkatuella rekrytoitu puutarhuri, jonka tehtävänä oli palstatoiminnan ja viljelysuunnitelman organisoiminen ja toteuttaminen, puutarhatiimin koordinoiminen, vapaaehtoisten ohjaaminen sekä työkalu- ja puutarhatarvikkeiden hankintojen suunnittelu.

Asukastalojen tehtävä on toimia kaikille avoimena kohtaamisen ja toiminnan foorumeina. Toimintaa toteutetaan myös järjestämällä retkiä. Tarkoituksena on osaltaan edistää kävijöiden hyvinvointia ja osallisuutta, ja tarjota tilaisuuksia ideoida toimintaa myös itse. Retkiosallistumisia oli vuonna 2021 yhteensä 353.

Hävikkiruokatoiminta edisti asukastalotyön tavoitteita ja monipuolista Helsingin ruoka-apua

Kahvittelu ja yhdessä syöminen on perinteisesti ollut erottamaton osa asukastalotoimintaa.

EDULLINEN TAI ILMAINEN ruoka oli usean tapahtuman vetonaula. Vuonna 2021 Stadin asukastalot kehittivät ruokatoimintaansa yhteistyössä [Stadin Safkan](#) kanssa. Helsingin kaupungin ja Helsingin seurakuntayhtymän yhteistyönä toimiva Stadin Safka välittää kauppojen ja elintarviketeollisuuden lahjoittamaa ruokaa helsinkiläisille ruoka-aputoimijoille, jotka tarjoavat sitä ihmisille erilaisissa ruokailuissa ja ruokajaoissa. Tavoitteena on lisätä hyvinvointia ja pienentää samalla ilmastovaikutuksia ruokahävikkiä hyödyntämällä. Asukastalojen ja Stadin Safkan ruoka-aputoiminnan taustalla on Helsingin kaupungin halu siirtää ruoan jakelu sisätiloihin: Pormestarit Jan Vapaavuori ja Nasima Razmyar totesivat vuonna 2018, että [leipäjonoissa seisomisesta ja epäinhimillisen pitkistä leipäjonoista on päästävä eroon.](#)

KEHITTÄMISTYÖSSÄ olivat mukana asukastalotoimintaa koordinoivien ohjaajien lisäksi Stadin asukastalojen ruokapalveluvastaava, joka työskentelee keittiötoiminnan vastuullisena henkilönä. Hän rekrytoi keittiötoimintaan taloille kokkeja ja keittiötyöntekijöitä yhdessä taloja koordinoivien ohjaajien kanssa. Asukastaloissa voi käydä syömässä hävikkiruoasta valmistettua lounasta tai hakea hävikkiruokaa asukastaloilta tai yhteisöjääkaapeista. Toiminnasta ilmoitetaan [asukastalojen Internet-sivuilla](#), esitteissä sekä [ruoka-apu.fi](#) -sivustolla.

ASUKASTALOTYÖSSÄ RUOKA-APU oli lähinnä Pihlajamäen leipäjakoa, jossa leipää oli jaettu vapaaehtoisvoimin vuodesta 2009. Ruoka-aputoimintaa kehitettiin soveltaen vantaalaista [Yhteisen pöydän mallia](#). Stadin asukastalo Malmi aloitti pilottina yhteistyön Stadin safkan kanssa vuonna 2018. Stadin Safkan hävikkiauto toimitti Malmille kaksi kertaa viikossa leipää ja muita ruokatuotteita. Hävikkiruoan hyödyntäminen alkoi pikkuhiljaa muissakin Stadin asukastaloissa. Vuoden 2020 joulukuussa toiminta laajeni, kun Tapulikaupunkiin perustettiin hävikkiterminaali.

VUODEN 2020 koronapandemiassa asukastalot osallistuivat välttämättömän ruoka-avun turvaamiseen. Keväällä ja kesän alussa ruoka-avun ”akuuttikasseja” jaettiin Helsingissä joka arkipäivä yhteensä 137655 valmiiksi pakattuna. Näistä 6387 kassia jaettiin Kontulan asukastalosta ja jakomäärien kasvettua leikkipuisto Kiikusta. Ruokajako sujui ripeästi asukastalojen henkilökunnan ja muutaman vapaaehtoisen työpanoksella. Asukastalojen henkilökuntaa oli myös Myllypuron elintarvikelijakelussa ja Hurstin avussa pakkaamassa ruokakasseja. Ruokatarvikkeita haettiin Kontulaan jakoa varten kaupoista, ravintoloista sekä myös valmiina kouluilta sekä Stadin safkan autolla, että asukastalotyön yksikön leasing-autolla.

Vuonna 2021 Stadin safkasta toimitettua hävikkiruokaa hyödynnettiin asukastaloissa edullisen aamupuuron, lounaan ja kahvilatuotteiden valmistuksessa.

Kuva: Soile Karhu

VUONNA 2021 Stadin safkasta toimitettua hävikkiruokaa hyödynnettiin asukastaloissa edullisen aamupuuron, lounaan ja kahvilatuotteiden valmistuksessa. Viidessä talossa myytiin edullisesti kahvia ja erilaisia leipomuksia. Monessa talossa hävikkiuorman mukana tullutta leipää, pasteijaa, keksiä, hedelmiä ja muuta vastaavaa laitetaan tarjolle kahvilaan tai oleskelutiloihin. Kolmessa asukastalossa myytiin lounasta, jonka teossa hyödynnettiin mahdollisimman paljon hävikkiraaka-aineita. Keittiössä pilkotaan tuoreet kasvikset, tarvittaessa kypsennetään ja pakastetaan myöhempää käyttöä varten. Lounaan yhteydessä tarjottiin leipää, margariinia tai kasviksia, jos niitä tuli hävikkiuorman mukana. Maunulan asukastalossa ylijääneet ruoka-aineet laitettiin pöydälle tai kylmäaltaaseen kävijöiden otettaviksi. Niitä pyrittiin laittamaan esille eri päivinä ja eri aikoina niin, että mahdollisimman moni eri henkilö saisi hävikkiruokaa kotiin vietäväksi.

VAKITUISTEN KÄVIJÖIDEN lisäksi maukkauden lounaiden pariin löysi vähitellen myös uusia kävijöitä. Myös yhteisöjääkaappitoiminta ja ruokajako lisäsivät kävijämääriä. Maksuttomien hävikkituotteiden kysyntä kasvoi vuoden 2021 kuluessa. Pihlajamäen asukasatalo järjesti yhdessä asukas-yhdistyksen kanssa Yksinäisten jouluateria -tapahtuman, jossa hyödynnettiin lahjoituksina saatuja ruokatarvikkeita.

YHTEISÖJÄÄKAAPPI löytyi kolmesta asukastalosta; vuonna 2022 sellainen perustetaan myös uuteen Lassilan asukastaloon. [Yhteisöjääkaapin](#) ajatuksena on, että sinne voi tuoda avaamattomia, vielä hyväkuntoisia ruokatuotteita, joille ei itsellä ole käyttöä, ja sieltä voi toisaalta valita ruokaa itselleen. Jääkaapin ja pakastimen lisäksi käytössä on hylly kuivatarvikkeille, ja kaappia voi täyttää myös hävikkiuorman tuotteilla.

HÄVIKKIRUOKAPUSSEJA jaettiin kahdesta talosta, ja myös Vuosaaren asukastalon Pylvässaliaamiainen: Pylvässaliaamiainen on Vuosaareen jo pitkä perinne. Yhteisöllinen aamiainen järjestettiin alun perin maanantai-aamuisin pienituloisille avuntarvitsijoille. Koronapandemian takia aamiaista ei voitu nauttia yhteisöllisesti, mistä syystä aamiainen jaettiin valmiissa aamiaispusseissa.

Hävikkiruokaa käytettiin myös retkieväänä ja osana bingon ja kahvilan tarjoilua. Vuodeksi 2022 alettiin suunnitella yhdessä Itä-Helsingin alueen [yhdykskuntatyöntekijän](#) kanssa projektia Vuosaareen, jossa etsittäisiin keinoja heikoimmassa asemassa olevien lapsiperheiden hyvinvoinnin lisäämiseen hävikkiruokaa hyödyntäen. Ruokapalveluvastaavan tarkoituksena on suunnitella hävikkiruokareseptejä lapsiperheille suunnattua yhteisölounasta varten.

Banaanista on moneksi, vaikka se olisi jo parhaat päivänsä nähnyt. Kuvassa hävikkibanaaneista leivottuja banaanikakkuja. Kuva: Stadin asukastalot

Asukastalotoimintaan voi osallistua läpi vuoden

**Asukastalot ovat helposti ja joustavasti
muuttuva kokonaisuus – haluamme olla ja
toimia siellä missä meitä tarvitaan.**

*Asukastalo Hannasta tehtiin kesällä 2021 retki
muun muassa Kruunuvuorenrantaan.
Kuva: Sofie Jokinen, Helsingin kaupungin aineistopankki*

Huolimatta siitä, että useat käytössämme olevat talot omaavat kiinnostavaa historiaa ja silmä lepää niiden kauniissa ulkonäössä tai yksityiskohdissa, Stadin asukastalojen toiminta ei ole kiinni seinissä ja sisätiloissa. Järjestämme toimintaa kaikissa taloissa sisällä, Hannassa ja Oulunkylässä vehreissä pihoissa, kaupunkikeitaissa, teemme retkiä ympäri Helsinkiä tai kokoonnumme netissä. Toiminnan suunnittelun pohjalla ovat kävijäkuntamme toiveet, vuodenaajat ja laajemmin meitä kaikkia koskettavat ohjeet ja palvelun tarpeet kulloisenkin vallitsevan tilanteen mukaan. Asukastalot ovat helposti ja joustavasti muuttuva kokonaisuus – haluamme olla ja toimia siellä missä meitä tarvitaan.

Stadin asukastalojen kesätoiminta sijoittui kesällä 2021 kahdeksan viikon ajalle 14.6. – 6.8. Muiden asukastalojen sulkiessa ovensa toiminta keskitettiin Stadin Asukastalo Hannaan ja Stadin asukastalo Oulunkylän Seurahuoneeseen. Maunulan mediapajassa oli digitukea ja maskijakelua koko kesän ajan. Stadin asukastalo Malmilla ja Kontulassa oli saatavilla digitukea parina päivänä viikossa, Malmilla heinäkuun alkuun ja Kontulassa heinäkuun loppuun.

Kesän toiminnan suunnittelu keväällä oli haastavaa vallitsevan koronatilanteen johdosta; eihän ollut tiedossa, mitä rajoituksia toimintaan tulisi kesällä olemaan. Tämän vuoksi päädyttiin suuntaamaan toimintaa mahdollisimman paljon ulkotiloihin ja järjestää sisätiloissa vain käytännön kannalta tarpeellinen toiminta, joita rajoitusten puitteissa olisi helppo soveltaa vallitsevaan tilanteeseen.

Kesän aikana Stadin asukastaloissa oli Oulunkylän Seurahuoneella viljelypalstoineen yhteensä 2332 käyntikertaa ja asukastalon ulkopuolisissa musiikkitalaisuuksissa 615 katsojaa. Asukastalo Hannassa käyntikertoja oli 2377. Mediapajassa, Malmin ja Kontulan asukastaloissa oli yhteensä 1006 käyntikertaa.

Asukastalot ovat olleet perinteisesti suljettuina jouluaaton ja uudenvuoden välisen ajan. On kuitenkin tiedossa, että joulun aikaan moni kärsii yksinäisyydestä erityisen voimakkaasti. Viime vuonna kokeiltiin ensimmäistä kertaa toiminnan keskittämistä kahteen auki olevaan asukastaloon joulukuun välipäivien ajaksi sen sijaan, että kaikki asukastalot olisivat olleet suljettuina. Toiminta keskittyi 27.12.2021 ja 9.1.2022

väliseksi ajaksi Maunulan ja Malmin asukastaloille muiden toimipisteiden ollessa kiinni. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun pääsimme kokeilemaan joulun jälkeistä aukioloa. Huomioimme toiminnassa myös korona ajan rajoitukset tilojen suhteen.

Joulunajan ohjelmassa oli digineuvontaa, maskien jakoa, pienimuotoista kahvilatoimintaa, tietovisoja, pelejä, musiikkipaja, taide- ja käsityöpajoja. Joitain toimintoja, kuten ”Open Stagen”, jouduimme perumaan koronarajoitusten takia. Malmilla maskien jako oli vilkasta. Saunabaarilla tavoitettiin enemmän kävijöitä toimintaan kuin Malmilla. Siihen vaikutti osaltaan se, että Maunulassa sai pelata biljardia ja pingistä useana päivänä viikossa. Joulunajan aukioloaika ja toiminnan tarjoaminen joulun jälkeen vie oman aikansa, ennen kuin saadaan saman verran kävijöitä kuin normaaliin aikaan nähden.

Viestintätiimi markkinoi asukastalotoimintaa tehokkaasti ja saavutettavasti

Stadin asukastaloille perustettiin vuoden 2020 helmikuussa koronapandemian ja siitä johtuvan etätyöskentelyn alkaessa Viestintätiimi. Vuonna 2021 tiimi koostui toimintaa koordinoivasta ohjaajasta sekä palkkatukityösuhteessa tai oppisopimuksella toimivista työntekijöistä. Työtavat ovat muuttuneet ammattimaisemmiksi media-alan ammattilaisten ja alan oppisopimusopiskelijoiden ansiosta.

Stadin asukastaloille perustettiin vuoden 2020 helmikuussa koronapandemian ja siitä johtuvan etätyöskentelyn alkaessa. Vuonna 2021 tiimi koostui toimintaa koordinoivasta ohjaajasta sekä palkkatukityösuhteessa tai oppisopimuksella toimivista työntekijöistä. Työtavat ovat muuttuneet ammattimaisemmiksi media-alan ammattilaisten ja alan oppisopimusopiskelijoiden ansiosta.

Viestintätiimin tavoitteena on Stadin asukastalojen tunnettuuden lisääminen, jossa tärkeä osa on asukastalojen yhtenäinen visuaalinen ilme, tapahtumamarkkinointi ja tiedotus. Tiedottamisen ja tapahtumamarkkinointi tapahtuu printti- ja digitaalisen median keinoin. Asukastalojen tapahtumainokset julkaistaan kaupungin [tapahtumakalenterissa](#) ja sosiaalisessa mediassa.

Julkaisut toteutetaan Helsingin kaupungin graafisen ohjeen mukaisesti ja julkaisuissa noudatetaan EU-saavutettavuusdirektiiviä sekä tekijänoikeuksia.

Tapahtumista tehdään myös tulostettava tapahtumajuliste sekä kuukausiohjelma, jonka postituslistalla on noin 150 osoitetta, painosmäärän ollessa noin 3000 kpl. Postituslistalla ovat muun muassa kirjastot, TE-toimistot, sosiaalipalvelutoimistot, kulttuurikeskukset, työväenopistot, terveyskeskukset, Uusix-verstas, Pakilan työkeskus, Stadin safka sekä kaupungin yhdyskuntatyöntekijöitä. Ajankohtaiset tiedotteet julkaistaan talokohtaisilla Facebook-sivuilla ja tiedot päivitetään asukastalojen www-sivuilla osoitteessa www.hel.fi/stadinasukastalot.

Viestintätiimi edisti yhteisöllisyyttä myös talojen sulkuaikoina

Osallistu etänä viikko-ohjelma, kevät 2021

Osallistavia videoita: maanantaisin joogaa/pilatasta/tuolijumppaa, tiistaisin kulttuuria tai digineuvontaa, keskiviikkoisin seniorijumppaa, torstaisin musiikkia, perjantaisin taidetta. Videot Helsinki-kanavalta tai OSB:n Facebook-sivulta 97 erilaista julkaisua, levikki yhteensä 641 kpl. Julkaisujen seuraajia yhteensä 539001**.

Stadin asukastalot järjestävät toimintaa verkossa/etänä, kevät 2021

Helmikuu 2021: Oulunkylän Seurahuoneen verkkokurssit, julkaisujen seuraajia yht. 58946. Huhti-kesäkuu 2021: Vanhan tammen juurella - keskusteluryhmä Teamsissa (Malmi), julkaisujen seuraajia yhteensä 47139**.

Stadin asukastalot tiedottavat kaupungin asukkaille ajankohtaisia juttuja ja tietoa eri tapahtumista, 2021

Jaettuja julkaisuja: Stadin Safka, Kuluttajaliiton Huijausinfo, Siskot ja Simot, YLE Kielikoulu, Vertaisryhmä Kamalat äidit, Talousneuvolat, Helsingin kaupungin Etävappu, Anna arjen liikuttaa kampanja, Näty (Näppärästi töihin hanke), Helsinki liikkuu, avoimet etäliikuntaryhmät, Malmin seurakunnan taideterapiaryhmä. Julkaisujen seuraajia yhteensä 282973**.

Viikoittainen etäjumppa, syksy 2021

Seniorijumppaa Helsinki-kanavalta keskiviikkoisin. 20 erilaista julkaisua, jaettu kaikkien asukastalojen FB-sivuille + Stadin asukastalot, yhteensä 200 julkaisua. Julkaisujen seuraajia yhteensä 193020**.

**Lähteet: Viestintätiimin ylläpitämä toimeksiantoseuranta, Facebook Insights

Viestintätiimi välitti asukastalojen kävijöille infoa ja etätapahtumia koronasulkujen aikana

ASUKASTALOJEN TOIMEKSIANTOJEN lisäksi viestintätiimi välitti kaupunkilaisille ajankohtaisia tiedotteita ja tietoa etätapahtumista. Huhtikuussa 2020 koronapandemian alkaessa ja asukastalojen ollessa suljettuina viestintätiimi palveli helsinkiläisiä etänä. Julkaisutyökaluna oli sosiaalinen media (Facebook), jossa jaettiin maaliskuu - elokuun aikana asukastalojen, kaupungin ja muiden vertaisryhmien tiedotteita ja etätapahtumia. Julkaisujen levikki oli yhteensä noin 25 000 000 kpl. Epidemian alkuvaiheen aikaisia tiedotteita olivat muun muassa:

Aikuissoisialityön poikkeusajat, useita eri julkaisuja	levikki noin 1 300 000
Asunnottomien ruokailu, useita eri julkaisuja	levikki noin 375 000
Seniори-info, useita eri julkaisuja	levikki noin 1 400 000
Koronaohjeistuksia eri kielillä, useita eri julkaisuja	levikki noin 1 300 000
Digituki-tiedotteita, useita eri julkaisuja	levikki noin 1 700 000
Helsinki-apu tiedotteita, useita eri julkaisuja	levikki noin 1 000 000
Pormestarin infot, useita eri julkaisuja	levikki noin 1 700 000

LISÄKSI JAETTIIN kevyempää etäohjelmaa, kuten asukastalon oman bändin, kävijöiden bändien ja vierailevien artistien livestriimauksia, Vappu etänä -tapahtuma sekä taidepajoja ja -konsertteja. Asukastalojen avauduttua vaihtelevasti, tiedottaminen ja tapahtumamarkkinointi keskitettiin asukastalojen tuottamiin tapahtumiin ja tiedotteisiin.

Koronasulut

Vuoden 2021 aikana koronasulut eivät vaikuttaneet Viestintätiimin saamien toimeksiantojen määrään, koska tapahtumamarkkinointi tehtiin etupainotteisesti. Sulkujen tullessa ajoittain voimaan, viestintätiimi perui tapahtumat Helsingin kaupungin tapahtumakalenterissa ja sosiaalisessa mediassa. Koronasulkujen aikaan tehtiin myös tulostettavia tiedotteita ja ohjeistuksia talojen ilmoitustauluja varten, sekä toteutettiin ajankohtaiset päivitykset [asukastalojen www-sivuille](#).

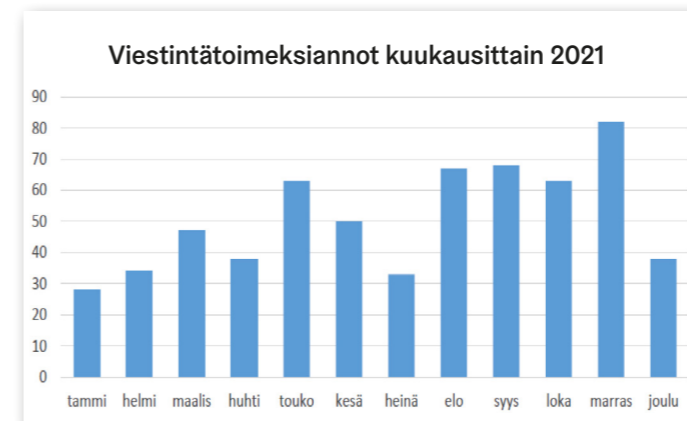
Syys-joulukuussa viestintätiimi toteutti yhteensä 252 toimeksiantoa. Koko vuonna 2021 viestintätiimi toteutti yhteensä 608 toimeksiantoa (keskimäärin 50/kuukausi). Toimeksiantojen perusteella markkinointiin asukastalojen tapahtumia ja ryhmiä, sekä tilapäisiä muutoksia digituessa, hävikkiruokajakelussa tai maskijakelussa. Lisäksi tehtiin opastekylttejä ja ulkoständejä taloille. Toimeksiannoksi laskettiin myös esim. yksittäisen tapahtuman peruuttaminen.

Koronasulun koskiessa kaikkia asukastaloja viestintätiimi teki tiedotteet ja päivitykset www-sivuille, ja peruutti internetistä kaikki sulkuaikaan liittyvät tapahtumat ilman erillisiä toimeksiantoja.

Viestintätiimin Facebook-julkaisujen levikki oli 7,4 miljoonaa

Vuonna 2021, koronasulkujen rajoittaessa asukastalojen päivätoimintaa, viestintätiimi toteutti yhteensä 608 toimeksiantoa (keskimäärin 50/kuukausi). Viestintätiimin jakamien julkaisujen levikki Facebookissa oli yhteensä 7,4 miljoonaa vuonna 2021, keskimäärin 1,85 miljoonaa kuukaudessa**.

Asukastaloilla oli elokuussa 2021 yhteensä 9021 ja joulukuussa yhteensä 8 414 Facebook-seuraajaa. Seuraajien määrä on kasvanut tasaisesti viimeisten kahden vuoden aikana. Määrän pudotus joulukuussa 2021 johtuu siitä, että asukastalo Mylläri ei ole enää osa Stadin asukastaloja.

Facebook-jakoja vuonna 2021 oli yhteensä 20,7 miljoonaa kappaletta.

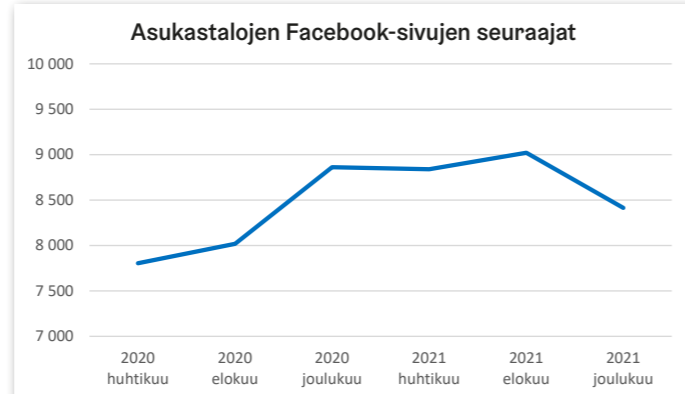

Facebook-käyttäjien tavoittaminen

Vuonna 2021 tavoitettiin yhteensä 89 217 facebook-käyttäjää. Facebookissa tavoitettavilla käyttäjillä tarkoitetaan niiden Facebook-käyttäjien määrää, joiden näytöllä on ollut mitä tahansa asukastalojen Facebook -sivun sisältöä. Muuttuja on Facebookin arvio siltä hetkeltä, kun raportti on otettu. Facebook tilastoi kaiken PST-aikaan eli 10-11 tuntia Suomen aikaa myöhemmin. Jos julkaisu on tehty yhdellä sivulla ja jaettu sieltä toiselle sivulle, tavoitettujen määrään alkupe- räisellä sivulla lasketaan mukaan myös muilla sivuilla tavoit- tetut. Tästä syystä tavoitettujen määrässä on jonkin verran päällekkäisyyksiä. Tavoitettujen käyttäjien määrä riippuu seuraajien määrästä, julkaisujen määrästä ja tekemämme jakelun laajuudesta. Muut käyttäjät saattavat jakaa houkut- televia julkaisujamme edelleen omille seuraajilleen.

Facebook -jakoja vuonna 2021 oli yhteensä 20,7 miljoonaa kappaletta. Jaolla tarkoitetaan niiden potentiaalisten Facebook-käyttäjien määrää, jotka olisivat voineet saada näytölleen viestintätoimin tekemän Facebook-julkaisun per- rustuen ryhmään kuulumiseen tai sivun seuraamiseen.

Kesäaikaan (14.6. – 6.8.2021) avoinna olevien Alppilan asukastalo Hannan ja Oulunkylän asukastalo Seuruoneen Facebook-sivuilla julkaistiin runsaasti kesätapahtumia, ja jou- lun välipäivinä (27.12.2021-7.1.2022) avoinna olevien Malmin asukastalon ja Maunulan asukastalo Saunabaarin sivuilla taas välipäivien tapahtumia. Asukastalojen Facebook-sivuilla julkaistiin vuonna 2021 myös useita rekrytointi-ilmoituksia, jotka yleensä saavuttivat keskimääräistä laajempaa yleisön.

Lähteet

Demokraatti 4.2.2018. Helsingin pormestarit: Leipäjonoissa seisomisesta halutaan eroon. <<https://demokraatti.fi/helsingin-pormestarit-leipajonoissa-seisomisesta-halutaan-eroon/>>.

Feedbackly –asiakaskokemusmittari. <<https://www.feedbackly.com/>>.

Talentia 4/2020. Leipäjonot eivät poistuneet Helsingistä. <<https://www.talentia-lehti.fi/leipajonot-eivat-poistuneet-helsingista/>>.

Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leeman, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017: 20-21. **Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa.** S. 20-21; 24. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, työpäperi 33/2017.

Marjovu, A. 2014. Vapaaehtoistyön ytimessä. Järjestömuotoinen vapaaehtoistyö sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/44979/marjovuo_v%c3%a4it%c3%b6skirja.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Maunu, Antti 2013: 35. **Ehkäisevän työn alkuaineet: yhteisöllisyys, ryhmät ja sosiaalinen luottamus.** Teoksessa Tapio, Mari & Kuula, Tarja (Toim.) 2013. Selkenevää, myötätuulta. Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö nuorisosalalla. 34–43.

Ohisalo, Maria 2017. Murusia hyvinvointivaltion pohjalla : leipäjonot, koettu hyvinvointi ja huono-osaisuus. Väitöskirja. <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2517-6>>.

Pentikäinen, Elina 2021: Musiikitapahtumilla voidaan lisätä osallisuutta. <<https://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen/2021/12/13/musiikitapahtumilla-voidaan-lisata-osallisuutta/>>

Salonen, Ida: NPS luku (Net Promoter Score®). Feedbackly Apukeskus. <<https://intercom.help/feedbackly/fi/articles/3653033-nps-luku-net-promoter-score>>.

Siira, Helena 2013: 71. **Ehkäisevä politiikka, ennaltaehkäisevä toiminta ja varhainen tuki sosiaalihuoltolakehdotuksessa.** Teoksessa Honkanen, H. & Kiviniemi, L. (toim.) 2013. Yhdessä mukana muutoksessa. Lea Rissasen juhla- ja kehitystyön julkaisu 9. Oulun seudun ammattikorkeakoulu tutkimus- ja kehitystyön julkaisu 9. Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014: 1§. Annettu Helsingissä 30.12.2014.

Strandberg & Turpeinen 2021. Suomen Lähetysseuran kansainvälisten vapaaehtoisten kokemuksia vapaaehtoistyöstä ulkomailla. <<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/493187/Strandberg%20ja%20Turpeinen%20YAMK%20opinn%c3%a4ytety%c3%b6.pdf?sequence=2&isAllowed=y>>

Tanska, Teija 2018. Leipäjonon uudistaminen – asiakasnäkökulma. Helsingin leipäjonon asiakaskyselyn tulokset. <https://www.finfamily.fi/wp-content/uploads/sites/12/Leip%C3%A4jonon_uudistaminen_2018_asiakas%C3%A4k%C3%B6kulma.pdf>

THL 2022a (luettu 16.2.2022): Osallisuus yhteisestä hyvästä. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-yhteisestä-hyvästä%20>>

THL 2022b. Köyhyyttä kokeneiden kirjoitukset kertovat, että köyhyyden katkaisu edellyttää elämän ennakoitavuutta ja merkityksellisyyttä. <<https://thl.fi/fi/-/koyhyutta-kokeneiden-kirjoitukset-kertovat-etta-koyhyiden-katkaisu-edellyttaa-elaman-ennakoitavuutta-ja-merkityksellisyytta?redirect=%2Ffi%2Fajankohtaista>>.

THL 2022c (luettu 16.2.2022.): vapaaehtoistoimintaa järjestämällä ja tukemalla voidaan lisätä osallisuutta. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/vapaaehtoistoimintaa-jarjestamalla-ja-tukemalla-voidaan-lisata-osallisuutta>>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. 9.3.2021. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>>

THL 2021. Luovat menetelmät vahvistavat osallisuutta. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/uudista-asiakastyta-luovasti-ja-leikkisasti/luovat-menetelmat-vahvistavat-osallisuutta>>

THL2020: Työelämäosallisuus. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/tyoelamaosallisuus>>

THL 2019: Osallisuus. <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>>

THL 2022: Osallisuus yhteisestä hyvästä. **osallisuutta yhteisestä hyvästä.**

Yle 11.6.2020. Leipäjonoissa käy nyt tavallisia työikäisiä – avustusyhdistyksen toiminnanjohtaja: ”Avun tarve on räjähtänyt käsiin”. <<https://yle.fi/uutiset/3-11394293>>.

Yle 8.9.2020. Hävikkiruuan määrä vähenee niin, ettei sitä enää riitä jaettavaksi kaikille ruokajonolaisille – kysyntä ruoka-avulle kasvanut koko Suomessa. <<https://yle.fi/uutiset/3-11531513>>.

Kesätoimintaa järjestettiin Oulunkylässä ja Alppilassa

Stadin asukastalojen kesätoiminta sijoittui kesällä 2021 kahdeksan viikon ajalle 14.6. – 6.8. Muiden asukastalojen sulkiessa ovensa toiminta keskitettiin Stadin Asukastalo Hannaan ja Stadin asukastalo Oulunkylän Seurahuoneeseen. Maunulan mediapajassa oli digitukea ja maskijakelua koko kesän ajan. Stadin asukastalo Malmilla ja Kontulassa oli saatavilla digitukea parina päivänä viikossa, Malmilla heinäkuun alkuun ja Kontulassa heinäkuun loppuun.

Kesän toiminnan suunnittelu keväällä oli haastavaa vallitsevan koronatilanteen johdosta; eihän ollut tiedossa, mitä rajoituksia toimintaan tulisi kesällä olemaan. Tämän vuoksi päädyttiin suuntaamaan toimintaa mahdollisimman paljon ulkotiloihin ja järjestää sisätiloissa vain käytännön kannalta tarpeellinen toiminta, joita rajoitusten puitteissa olisi helppo soveltaa vallitsevaan tilanteeseen.

Kesän aikana Stadin asukastaloissa oli Oulunkylän Seurahuoneella viljelypalstoinen yhteensä 2332 käyntikertaa ja asukastalon ulkopuolisissa musiikkitalaisuuksissa 615 katsojaa. Asukastalo Hannassa käyntikerhoja oli 2377. Mediapajassa, Malmin ja Kontulan asukastaloissa oli yhteensä 1006 käyntikertaa.

Kahvio

Sekä asukastalo Hannassa että asukastalo Seurahuoneella on loistavat puitteet järjestää kahvio ulkoterassille. Kahvi ja pieni maukas, usein itse tehty, purtava maistui helteessä ja auringosta varjossa. Tunnelmaa lisäsi kahvion asiakkaille asukastalojen taajaan järjestämät live-musiikkiesiintymät. Liioittelematta voi todeta, että Hannan ja Seurahuoneen kesäkahvioilla oli alueensa viihtyisimmät terassit.

Digituki

Digituki on monille elintärkeä apu sähköiseen asiointiin sosiaalipalveluihin ja saamaan tietoa näistä. Hannan ja Oulunkylän Seurahuoneen lisäksi myös Maunulan Mediapajan digituki oli avoinna koko kesäkauden ajan. Ajanvarauksella digitukea sai

Asukastalo Oulunkylän Seurahuoneen työntiimiä kesällä 2021. Kuva: Kalle Sandqvist

keskiviikkoisin ja perjantaisin myös Malmilla heinäkuun alkuun ja Kontulassa heinäkuun loppuun asti. Alun rauhallisemman jakson jälkeen varauslistat digituon pisteissä täyttyivät asiakkaista. Digituon seurannan mukaan kävijöitä oli 383 kpl.

Maski- ja hävikkiruojakelu

Asukastalo Hannassa, Oulunkylän Seurahuoneella ja Maunulan mediapajalla oli päivittäistä ja Malmilla ja Kontulassa kahtena päivässä viikossa vähävaraisille suunnattua maskijakelua. Maskeja jaettiin kesän aikana yhteensä 701 kpl 50 maskin laatikkoa. Stadin Safkan lahjoittama hävikkiruokaa jaettiin hyvällä menestyksellä kahdesti viikossa Hannassa ja Seurahuoneella.

Yhteisölliset viljelypalstat

Oulunkylässä, Pihlajamäessä ja Lapinlahdessa on ollut kesän ajan viljelypalstat. Asukastalo Hannan pihassa oli lisäksi kasvihuone. Palstoilla toteutettiin yhteisöllistä monipuolista viljelypalstatointia, joissa viljelypalstatiimin lisäksi oli myös vapaaehtoisia tekijöitä. Oulunkylän viljelypalstalla toteutettiin Pikku puutarhurit -hanke, jossa 2 -14 -vuotiaat lapset kylvivät, istuttivat, kitkivät, kastelivat ja hoitivat vapaaehtoisten ohjajien johdolla kasveja. Loppukesällä sato

kerättiin, marjoja säilöttiin, ja järjestettiin sadonkorjuujuhla Seurahuoneella. Stadin safka tarjosi lapsille välipalat, joista riitti yllin kyllin puhtia palstalla työskentelyyn helteisinä päivinä.

Kädentaito- ja käsityökerho

Asukastalojen asiakkaille oli tarjolla viikoittain kädentaito- ja käsityökerhotoimintaa. Kerhotoimintaa pidettiin rajoitusten puitteissa sisällä, mutta mahdollisuuksien mukaan siirryttiin myös ulkotiloihin. Käsityökerhoissa tehtiin mm. makrameetöitä ja istuinalusia.

Musiikkitalaisuudet

Sekä Oulunkylän Seurahuoneella, että Hannassa oli asukastalojen omat live-musiikkiesiintymät, jotka esiintyivät kahvioasiakkaille lähes päivittäin. Tämän lisäksi molemmissa taloissa oli vierailuvia tähtiä. Mm. Aino Venna & Ilona Jäntti vieraili esiintymällä molemmissa taloissa. Kaikkia esityksiä pidettiin korkeatasoisina, ja ne ovat tervetullut osa asukastalojen viihtyvyyttä ja houkuttelevuutta.

Kahvitauko Vartiosaaren luontoretkellä heinäkuussa 2021. Kuva: Kalle Sandqvist

Retket

Retkitoiminta asukastalo Oulunkylän Seurahuoneella oli suunnattu väliin ulko- ja luontokohteisiin. Asukastalo Hannassa osa retkistä suuntautui myös sisätiloihin. Parin ensimmäisen viikon jälkeen retket täyttyivät lähes kaikki viimeisiä paikkoja myöten. Matkaan suunnattiin Vartiosaaren luontopolulta Linnasaaren Biennaaliin ja minigolfin peluusta frisbeegolfradalle. Retkiä järjestettiin Oulunkylän Seurahuoneelta kerran viikossa, Hannasta toisinaan kaksikin retkeä viikossa. Retket olivat erittäin pidettyjä ja saivat paljon kiitosta.

Loppusanat

STADIN ASUKASTALOJEN kesätoiminnassakin tavoitteena on lisätä hyvinvointia ja osallisuutta, sekä ehkäistä yksinäisyyttä. Erilaisten rajoitusten ollessa voimassa ei tavoitteena ollut pyrkiä isoihin kävijämääriin, vaan tavoittaa palveluita todella tarvitsevat laadukkaasti. Tässä onnistuttiin saadun suullisen palautteen perusteella, joka oli hyvin positiivista.

On upeata, kuinka paljon kiitosta kesän työntekijät antoivat työtovereilleen. Harvoin voi tyytyväisyydellä todeta, että näissä vaikeissakin olosuhteissa on koettu erittäin korkeaa työmoraa ja yhteisöllisyyttä laajasti. Siitä kiitos kuuluu ennen kaikkea jokaiselle Kesän 2021 työrupeamaan osallistuneelle!

Kaikki järjestelyt kesän osalta eivät toimineet aina optimaalisesti ja parannusehdotuksia tulevalle kesälle tehtiin useita. Ehdotuksia parannuksiksi ovat mm.:

korttimaksamisen mahdollistaminen, Helsinki-paidat ainakin asiakaspalveluun osallistuville, digitukipisteen siirtäminen Oulunkylässä, korjauksia asiakastiloihin jne. Ehdotukset kirjattiin ylös. Tarvittavia ja toteuttamiskelpoisia uudistuksia suunnitellaan ja tehdään kevääseen 2022 mennessä.

KESÄ 2021 oli kaiken kaikkiaan onnistunut hanke vaikeissa toteuttamisolosuhteissa koronapandemian rajoittamissa olosuhteissa. Katseet voi suunnata luottavaisin mielin tuleviin kesiin, jolloin pandemia ei enää toivottavasti rajoita toimintaa. Helsingin asukastalotoiminta on jatkuvan kehityksen keskellä. Kesän osalta toimintaan on muodostumassa hyvät perinteet, joita edelleen kehittämällä Helsingin asukkaat saavat laadukkaita ja sosiaalisesti hyvin tärkeitä palveluita.

Pikku Puutarhurit-projekti toi osallisuutta Veräjälaksoon

Elina Pentikäinen, Marinka Räsänen, Outi Mononen, Hannakaisa Markkanen

Asukastalotyön yksiköllä on kolme viljelypalstaa, joilla järjestetään yhteisöllistä viljelytoimintaa. Asukastalo Oulunkylän Seurahuoneen viljelypalstalla järjestettiin vuonna 2011 lähialueen lapsiperheelle suunnattua yhteisöllistä palstaviljelytoimintaa yhteistyössä vapaaehtoistoimijoiden ylläpitämän Veräjälakson Kohtaamo -tilan kanssa. Pikku Puutarhurit -projekti sai tärkeän multa-avustuksen Kekkilän "Kasvatetaan iloa"-kampanjasta.

Hankkeella tavoitteena oli tarjota alueen lapsille mielekästä kesätoimintaa, tutustuttaa hyötykasveihin, ohjata ympäristöystävälliseen toimintaan sekä opastaa näkemään omalta asuinalueelta löytyvät mahdollisuudet ruoan tuottamiseen. Toisena tavoitteena oli tuoda eritaustaisia lapsia ja heidän vanhempiaan tekemään ja oppimaan yhdessä ja siten edistää yhteisymmärrystä ja yhteisöllisyyttä monikulttuurisella Veräjälakson alueella.

Ensimmäinen tavoite toteutui varsin hyvin. Mukana oli kaksikymmentä 2-14 -vuotiasta lasta kahdessa eri ryhmässä. Hankkeen ohjaajat olivat vapaaehtoisia Veräjälakson asukkaita. Lapset kylvivät siemeniä ja taimia, istuttivat perunoita, kastelivat kasveja, kitkivät rikkaruohoja ja harvensivat porkkanoita. Lisäksi he koristelivat palstaa maalatuilla kivillä sekä kierrätysmateriaaleista tehdyllä linnunpelättimellä. Stadin safka tarjosi lapsille välipalat palstalla, joista riitti puhtia palstalla työskentelyyn. Palstalla tutustuttiin hyötykasveihin, rikkakasveihin ja hyönteisiin. Leena Lehtivihreä - alias Stadin asukastalojen puutarhuri Eija Nyman - oli mukana kertomassa lapsille aiheesta. Lapset osallistuivat myös ahkerasti sadonkorjuuseen, nostivat perunoita ja keräsivät marjoja. Oulunkylän asukastalolla sadosta tehtiin säilykekurkkuja, marjahilloa ja raparperimehua.

Sadonkorjuujuhlassa nautittiin palstan sadosta ja itse leivotuista herkuista sekä yhteisestä tekemisestä kasvien tunnistuksen, perunaviestin, pantomiinin ja "kasvatetaan iloa" katuliituilun merkeissä. Puutarhureille jaettiin lopuksi diplomit sekä porkkanat kiitokseksi hienosta työstä ja osallistumisesta! Sekä palstalla että projektin juhlissa huomiointiin koronaturvallisuus. Vanhempia

Tästä lähdeettiin liikkeelle. Kekkilän multa saapui palstalle 240 litraa. Seuraavaksi puutarhuri Eija Nyman ja Ben laittoivat palstan kaulukset ojennukseen. Kuvat: Eija Nyman.

oli ohjeistettu hygienia-asioista asiaan kuuluvasti. Välipalojen valmistamisessa ja tarjoamisessa noudatettiin hyvää hygieniaa.

Toinen tavoite, saada alueen monikulttuurinen väestö mukaan yhteiseen toimintaan, onnistui vain osittain. Pohdittavaksi jääkin, miten eri kulttuureita edustavat perheet tulisivat mukaan yhteisön toimintaan. Ne eri kulttuureita edustavat pikku puutarhurit ja heidän vanhempansa, jotka nyt olivat mukana, ovat arvokas alkua jatkaa pyrkimyksiä monikulttuurisen, yhteisen toiminnan lisäämiselle Veräjälaksoissa.

Tapahtuman aloituksesta vietiin mainosjuliste melkein kaikkiin Veräjälakson kerrostalojen rappukäytäviin, siirtolapuutarhan ilmoitustaululle, paikalliseen päiväkotiin, koulun ilmoitustaululle sekä Oulunkylän Seurahuoneelle. Lisäksi projektista tiedotettiin Veräjälakson kohtaamon Facebook-ryhmässä, ja Veräjälakson Facebook-ryhmässä. Tiedottaminen hoidettiin yhteistyössä Stadin asukastalojen tiedottajan kanssa.

Linnunpelätin askarrettiin lasten ja aikuisten yhteistyöllä kierrätysmateriaaleista, joita kotoa löytyi. Kuva: Anisa Jansson

Pikku puutarhureiden ohjaajat vasemmalta oikealle: projektipäällikkö Marinka Räsänen, Pathmapiriya rajan, tiedottaja Hannakaisa Markkanen ja Outi Mononen. Kuva: Sami Kustila.

Palautteiden yhteenveto vanhemmilta ja lapsilta

PALAUTTEEN perusteella rappukäytävälmoitukset olivat kanava, josta lapset tai vanhemmat huomasivat ilmoitukset parhaiten. Ryhmät täyttyivät ennen määräaika. Eri kulttuureista tulevien ihmisten tavoittamiseksi henkilökohtaiset kontaktit saattaisivat toimia paremmin kuin yleiset ilmoitukset. Toiminnasta kannattaa tiedottaa jatkossa myös englanniksi: Palstalla puhuttiin jo nyt esim. englantia ja saksaa suomen lisäksi.

Palautteiden perusteella projekti sai arvosanaksi erinomainen. Tyytyväistä sanallista palautetta tuli pitkin kesää. Erityisesti arvostettiin sitä, että kaupunkilaislapset saivat kosketuksen siihen, mistä ruoka tulee ja näkivät koko kasvukauden alusta loppuun saakka. Vanhemmat kiittivät kahta osallistumisaikaa, joista valita perheelle sopiva ja sitä toivottiin jatkossakin. Ennakkoon päätettyjä teemoja pidettiin hyvänä, jotta tiedettiin, mitä on seuraavalla kerralla luvassa. Kerran viikkoon nähtiin hyvänä tahtina. Lapset olisivat halunneet istuttaa ja kylvää enemmänkin, sekä valmistaa sadosta lisää hilloa ja

mehua. Perunan istuttaminen ja sadonkorjuu olivat lasten suosikkeja, mikä näkyi myös innokkuutena palstallakin!

SUURIN OSA palautteen antaneista lapsista haluaisi osallistua uudestaan ensi kesänä. Vanhemmista muutama haluaisi tulla mukaan ohjaamaan siitakin huolimatta, ettei kasvitietoutta ennestään ole. Vapaa sana kiitteli vielä projektista ja ihanista ja huumorintajuisista ohjaajista ja toivottiin, että ensi kesänä nähdään taas.

Palstaviljelyprojekti vastasi tavoitteisiin myös asukastalotyön näkökulmasta erinomaisesti. Erilaisia ihmisiä yhdistävä ja osallisuuden kokemuksia tuottava toiminta parantaa hyvinvointia sekä yksittäisten ihmisten, että yhteisöjen tasolla. Pikkupuutarhurit loivat uuden kanavan yhteisöllisen osallisuuden ja hyvinvoinnin syntymiselle. Vuonna 2022 hyvin onnistunutta projektia aiotaan jatkaa, ja tavoitteena on löytää lisää vapaaehtoisia ohjaamaan ryhmiä.

Raportti asukastalotoimijoiden havainnoista ruoka-aputoiminnasta asukastaloilla

Asukastalojen henkilökunta on tehnyt havaintoja ruoka-avusta ja siihen liittyvistä ilmiöistä. Sosiaalisen osallisuuden näkökulmasta valtaosa kokemuksista ja saadusta palautteista olivat positiivisia. Hävikkiruoan jakoa pidetään erittäin tarpeellisena, ja sitä kysytään päivittäin. Aineellisten tarpeiden tyydyttyminen on osallisuuden toteutumisen peruslähtökohta, ja ruoka-apu vastaa ensisijaisesti tähän perustarpeeseen.

[hyvään](#), on merkittävä osallisuuden osatekijä. [Kestävän kehityksen edistäminen](#) kuuluu myös Helsingin kaupungin tavoitteisiin ja [eettisiin periaatteisiin](#).

Yhteisöllinen toiminta

Osallisuuteen liittyy myös aineettomia tarpeita, kuten tarve tuntea yhteenkuuluvuutta muiden kanssa. Ajan viettäminen yhteisessä, kaikille avoimessa tilassa riippumatta siitä, millaiseen

ryhmään tai yhteisöön kuulumisesta, ja siten osallisuuden kokemusta.

Myös hävikkinä saadun kahvin ja kahvileivän käyttäminen maksuttoman kahvittelun mahdollistamiseen edistää ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kahvittelu hävikkiruokakuormaa odotellessa antaa mahdollisuuden muodostaa kontakteja ihmisiin ja olla vuorovaikutuksessa muutenkin kuin ruoka-avun kontakteja. Stadin asukastaloissa (8 kpl) käytiin lounaalla 14.6.-22.12.2021 välisenä aikana yhteensä 15 338 kertaa. Tämä merkitsee sitä, että kahvia tai lounasta nautittiin keskimäärin 117 kertaa per aukiolopäivä (131 kpl). Voidaan siis sanoa, että asukastalojen kahvila- ja lounastoiminta lisää reilusti yli sadan ihmisen osallisuuden kokemusta joka arkipäivä.

Mahdollisuus valita

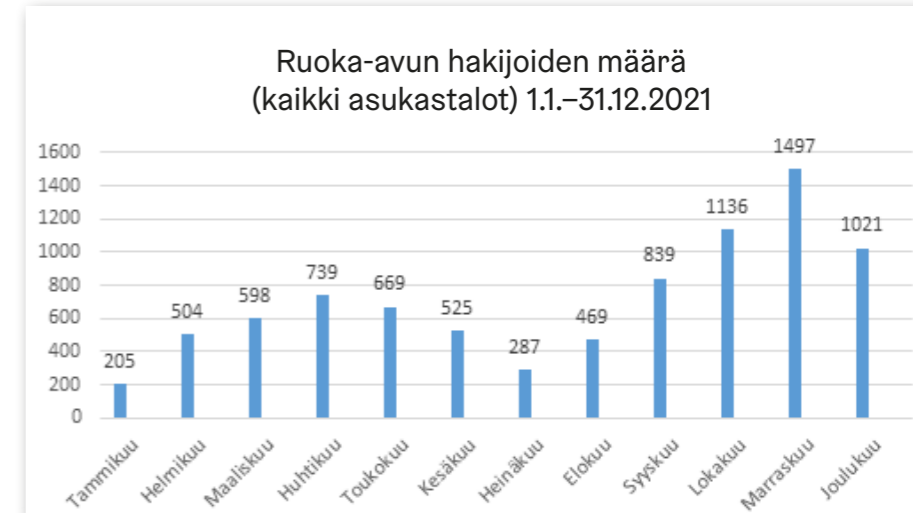
Kaikki ruoka-avun hakijat eivät kaipaa yhteisöllistä toimintaa, vaan haluavat ainoastaan saada ruoka-avun ja jatkaa matkaansa. Tämä käy ilmi myös [leipäjonon uudistamista käsitelleestä asiakaskyselystä](#) (2018:11), jonka mukaan moni haluaa valmistaa ruoan kotonaan ja päättää itse, kenen kanssa sen syövät. Stadin asukastalot jakavat hävikkiruokaa myös kotiin vietäväksi. Alppilan asukastalossa hävikkiruoka jaetaan valmiiksi pusseihin, jotka jaetaan kävijöille. Malmilta, Pihlajamäestä, Oulunkylästä ja Vuosaaresta voi hakea mukaansa valitsemiaan hävikkituotteita tai vähintäänkin leipää.

Leipäjonon asiakaskyselyn (2018:23) tulosten mukaan elintarvikkeiden tuoreuden ja laadukkuuden lisäksi pidetään tärkeänä mahdollisuutta valita, mitä elintarvikkeita ottaa. Valikoiman monipuolisuus on tärkeää etenkin erityisruokavaliota ja ruokasääntöjä noudattavien ruoka-avun hakijoiden yhdenvertaisuuden toteutumiseksi. Erityisruokavaliota noudattavat ihmiset ovat huonommassa asemassa, kun valinnanvaraa ja itselle sopivia tuotteita ei aina löydy. Tarvittaisiin enemmän

kasvisproteiinia, gluteenittomia tuotteita ja Halal-lihaa.

Stadin Safkalle voi esittää toiveita toimitettavan hävikkiruoan laadusta ja määrästä, ja toiveet toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Ruoan lisäksi voidaan pyytää jaettavaksi esimerkiksi hygieniatuotteita tai kysyä, mitä olisi tarjolla. Kokemuksemme mukaan hävikkiruoan laatuun ja määrään pitäisi voida vaikuttaa silti nykyistä enemmän. Erityisesti nälkää paremmin loitolla pitävät proteiinituotteet loppuvat nopeasti, tai niitä ei edes saada kaikille jaettavaksi. Lihatuotteiden kysyntä on suurinta, ja niitä saadaan kaikista vähiten.

Ruoka-avun omaehtoisuutta pyritään lisäämään ylläpitämällä yhteisöjäkäappeja, joista voi ottaa itse valitsemiaan tuotteita. Käppeihin voi myös tuoda sellaisia elintarvikkeita, joita ei itse tarvitse. Kokemuksemme mukaan yhteisöjäkäapin käyttö toimi hyvin silloin, kun kaapilla asioitiin pikkuhiljaa päivän mittaan. Jos yhteisöjäkäappia täydennettiin hävikkiruokakuormalla selkeästi tiettyinä ajankohtina viikossa, ruoka-avun hakijat kerääntyivät odottamaan huoran saapumista yhteisöjäkäapin läheisyyteen. Syntyi tarve säännöstellä jaettavien tuotteiden määriä, jotta ruoka

jakautuisi kaikille oikeudenmukaisesti, ja toimintakulttuuri muuttui perinteisen ruokajonon kaltaiseksi. Tilannetta on kontrolloitava, sillä muuten on vaarana, että jotkut ottavat ”oman käden oikeudella” enemmän kuin toiset.

Ruoka-avun tarpeen taustalla on erilaisia elämäntilanteita, ja kaikilla ei ole aina voimavaroja olla muita kohtaan solidaarinen. Toisen ihmisen elämäntilanteen ymmärtämättömyys voi johtaa siihen, että jonkun avuntarvetta

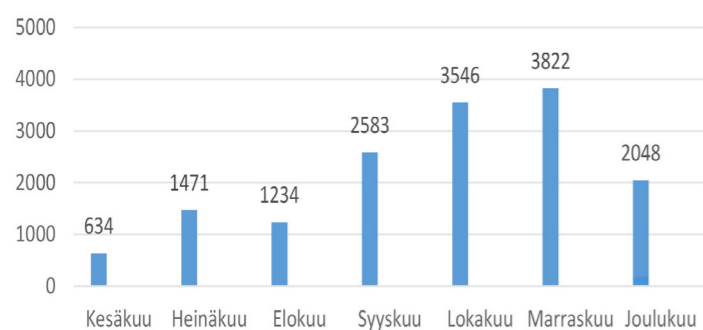
ei pidetä yhtä aitona kuin omaa, mikä saattaa johtaa ristiriitoihin. Ruokajonon kontrolloimisen tarve liittyy [turvallisen tilan](#) takaamiseen kaikille kävijöille: Oikeuteen henkiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen ja velvollisuuteen puuttua epäasiallisuuksiin, häirintään ja syrjintään. Toisaalta ruoka-apua hakevien ihmisten välillä tuntuu olevan suuri empatia ja yhteisymmärrys. Kun ruokajakelua kontrolloitiin jonotussysteemillä ja valittavien tuotteiden säännöstelyllä, ruoanjakotilanteet sujuivat pääsääntöisesti myönteisissä tunnelmissa.

Ruoka-avun ennakoimattomuus

Asukastalojen toimijat – kuten muutkaan ruoka-aputoimijat – eivät tiedä etukäteen, mitä ruokaa saadaan ja kuinka paljon. Asukastaloissa jaettava loppui toisinaan kesken. Joissain tapauksissa henkilö on ohjattu hakemaan ruokaa asukastalolta, mutta jäänytkin ilman. Kävijä saattaa tulla hakemaan ruokaa toiselta puolelta kaupunkiaakin, eikä enää ehdi muualle todettuaan ruoan jo loppuneen. Tästä syystä on tärkeää, ettei ruoka-avulla korvata sosiaalihuollon asiakkaiden akuuttia toimeentulotuen tarvetta.

Myös muilla ruoka-apua antavilla toimijoilla on samansuuntaisia kokemuksia [tuotepuutoksista ja ruoan loppumisesta](#), mikä johtaa tarpeeseen kontrolloida ja säännöstellä ruokajakoa. Erityisesti korona-aikana ruoan tarve on ”[räjähtänyt käsiin](#)”. Jos ruoka-avun jakopaikkaa, -aikaa ja -tapaa ei voi ennakoida, avun saaminen vaikeutuu, varsinkin jos ei ole mahdollista matkustaa ympäri ruokajakelupisteitä esimerkiksi voimavarojen puutteen, vähävaraisuuden, liikkumisen esteiden tai puhelimen puuttumisen takia (Tanska 2018: 24). Jos ruoka-avun

Kahvilan ja lounasruokailun käyntikerrat 14.6.–22.12.2021

[Osallisuuteen omassa elämässä](#) sisältyy mahdollisuus toimia omaehtoisesti ja päättää itse, millaista apua ottaa vastaan. Asukastalosta voi saada ruoka-apua osallistumalla ruokajakoon, käymällä yhteisöjäkäapilla tai ostamalla edullista lounasta, jota voi syödä yhdessä muiden kanssa.

Elämän hallittavuus ja ennakoitavuus parantavat ihmisen osallisuuden kokemusta. Ruoan jakelu lisää ihmisten käytössä olevia resursseja, kun palkan tai toimeentulotuen riittämättömyyttä voi kompensoida ruoka-avulla. Mahdollisuus laskea sen varaan, että saa itselleen ruokaa, auttaa suunnittelemaan ennalta muutakin elämää.

Tärkeänä asukastalojen ruoka-avun vastaanottamisessa pidettiin myös sitä, että hävikkiruoka tulee syödyksi, eikä siitä muodostu jätettä. Toimiminen yhteisen, merkityksellisen tavoitteen saavuttamiseksi, eli [panostaminen yhteiseen](#)

yhteiskuntaryhmään tai asemaan kokee kuuluvansa, edistää yhdenvertaisuuden kokemusta muiden kanssa, ja edistää osallisuutta yhteisestä hyvästä.

Asukastaloissa tarjotaan hävikkiruokaa yhteisöllisen toiminnan lomassa. Esimerkiksi Pihlajamäen asukastalossa hyödynnetään hävikkiruokaa kaikille avoimen bingon tarjoiluissa ja palkinnoissa. Maunulan, Alppilan ja Malmin asukastaloissa hävikkiruoasta valmistetaan edullista lounasta: Esimerkiksi Maunulan Saunabaarissa saa runsaan hävikkiruokalounaan kolmella eurolla, ja aamupuuron viidelläkymmenellä sentillä. Ruokailu kokoaa ihmisiä yhteen, ja tarjolla on edullisen ruoan lisäksi myös yhdessä olemista ja mielekästä tekemistä. Ruokailut tavoittavat eritaustaisia ihmisiä kaikista yhteiskuntaryhmistä, ja luovat mahdollisuuksia olla yhteydessä toisiinsa ihmisiin. Havaintojemme mukaan yhteinen ruokailu edistää tunnetta

Kuva: Stadin asukastalot

Katse ensi vuoteen

SEKÄ RUOKAJAOT että edullinen ruokailu johdattivat asukastaloille uusia ihmisiä. Toimintaan oltiin erittäin tyytyväisiä. Osa ruoan hakijoista voi löytää [asukastalojen muunkin toiminnan](#) pariin, mikä edistää syrjäytymisen ehkäisemistä entisestään. Havaintojemme mukaan lounasruokailijat usein osallistuvat myös esimerkiksi ompelupajatoimintaan tai hakevat digituista apua. Toisaalta kaikki ruoan hakijat eivät juuri olleet kiinnostuneita muusta toiminnasta. Tulevaisuudessa olisi hyödyllistä perehtyä uusien kävijöiden mahdollisiin palvelutarpeisiin paremmin.

Kuten kaiken asukastalotoiminnan, myös ruoka-avun ja hävikkiruuan hyödyntämisen tarkoituksena on ihmisten kokeman osallisuuden edistäminen. Yksi merkittävä osallisuuden osa-alue on [osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa](#). Tähän sisältyy esimerkiksi osallistujien heterogeisuus, osallistumistapojen monimuotoisuus ja osallistumiskynnyksen

pienentäminen. Palveluun tai toimintaan osallistuvilla ihmisillä pitäisi olla mahdollisuus määritellä omat tarpeensa itse, ja siten osallistua toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja/tai arviointiin. [Leipäjonotyön uudistamisen asiakasnäkökulmaa käsittelevässä raportissa](#) (2018:23) todetaan, että ruoka-apua tulisi kehittää yhdessä siihen turvautuvien ihmisten kanssa ja heidän tarpeitaan kuunnellen.

ENSI VUONNA voisimme etsiä vastauksia hävikkiruuan riittävytyteen, yhteisöjäkäyttöön ja viranomaisten ”jalkautumiseen” liittyviin kehittämistarpeisiin [kokemusosaamista hyödyntäen](#) esimerkiksi yhteiskehittämisen, palvelumuotoilun ja asukastalojen asukasraatien avulla.

varaakaan ei voikaan laskea, osallisuuden edistäminen ainakaan elämän hallittavuuden tunteen kasvamisen näkökulmasta ei toteudu. On syytä pohtia, miten hävikkiruuan riittämistä ja ruoka-avun luotettavuutta voidaan parantaa tulevaisuudessa.

Hävikkiruokaa jaettiin asukastaloilta vuoden 2021 aikana 8489 kertaa. Pihlajamäestä, Alppilasta ja keväällä myös Malmilta sai ruoka-apua, vaikka asukastalot olivat koronaviruksen takia suljettuina. 14.6. avattiin Alppilan ja Oulunkylän asukastalot, ja hävikkiruuan jako alkoi myös Oulunkylässä. Elokuusta joulukuuhun asukastalot olivat auki koronarajoitusten mukaisesti, ja hävikkiruokaa jaettiin Alppilasta, Pihlajamäestä, Malmilta, Oulunkylästä ja Vuosaaresta. Hävikkiruokaa oli saatavilla ainakin joistain asukastaloista 243 arkipäivänä vuodesta. Keskimäärin ruoka-apua annettiin viime vuonna 35 kertaa päivässä.

Oulunkylän Seurahuoneen ruoka-avun hakijamäärä kasvoi moninkertaiseksi sen jälkeen, kun ruoan jaosta ilmoitettiin syksyllä [ruoka-apu.fi -sivulla](#). Ruokajaosta mainittiin myös [Helsingin uutisissa](#), ja tieto ruoan jaosta on varmasti myös kulkeutunut ihmiseltä toiselle suullisesti.

Sosiaalipalvelujen tarve

Hävikkiruokajaon yhteydessä tavoitettiin sosiaalipalvelujen tarpeessa olevia ihmisiä. Moni tuli hakemaan hävikkiruokaa siksi, että rahat eivät riittäneet ruokaan työssä käymisestä tai sosiaaliturvasta huolimatta. Monella oli vaikeuksia ajaa

omaa asiaansa palvelujärjestelmässä, tai hakeutuminen oikeaan palveluun ei ole onnistunut. Tällaisissa tilanteissa on tyypillistä, että virastoasiat ovat sotkussa, eikä ihminen tiedä, mitä toimia häneltä vaadittaisiin, että hänen asiansa etenisi. Korona-aikana on ollut tapauksia, joissa ihminen ei ole päässyt hoitamaan asioitaan työntekijän kanssa kasvokkain, vaikka asiointi verkossa tai puhelimitse tuottaa ongelmia. Joillain ruokaa hakevilla kävijöillä taas on jo hyvä kontakti palveluihin, ja he kaipaavat lähinnä kuuntelua ja psykososiaalista tukea. Joskus hävikkiruokaa haetaan akuuteissa elämäntilanteissa, kun ei ole vielä ehditty ottaa yhteyttä sosiaalitoimeen, ja rahaa ruokaan ei ole.

Kokemuksemme ruoka-avun tarpeen syistä ovat linjassa aikaisempien havaintojen kanssa. Niiden mukaan leipäjonoihin tullaan perusturvan riittämättömyyden ja kielteisten toimeentulotukipäätösten takia. Esimerkiksi velat, korkea vuokra ja lääkemenot voivat laskea merkittävästi kuukaudessa kätehen jäävää rahsummaa toimeentulosta huolimatta, ja pahimmillaan on valittava, käyttääkö jäljelle jäävän summan ruokaan vai esimerkiksi lääkkeisiin. Usein asiakkaat ovat yrittäneet hakea apua virallisesta tukijärjestelmästä, mutta tapaamisaikaa sosiaalityöntekijälle voi joutua odottamaan viikkoja, ja kaikki leipäjonoihin asioivat eivät tule kohdattuiksi tai kuulluksi edes sosiaalitoimessa.

Taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien kasautuminen on tyypillistä ruoka-apua tarvitsevien ihmisten

elämäntilanteissa. Avuntarpeesta huolimatta ruoka-apuun turvautumaan joutuvat ihmiset kokevat saavansa kaupungilta tukea, apua ja palveluita muita vähemmän. [Talentia -lehden haastatteleman](#) Stadin Safkan johtajan Anni Heinälän mukaan kaupunki, seurakuntien diakoniatyö ja Kela voisivat järjestää tiloissa pop up -neuvontaa, mikä madaltaisi avun saamisen kynnyksiä. Myös asukastalojen ruokajaon yhteyteen kaivattaisiin sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden jalkautumista.

Retkiltä hyvinvointia

Vuosaaren asukastalon työntekijä Kalle Sandqvist kokosi ohjeet hyvinvointia ja osallisuutta edistävän retkitoiminnan järjestäjälle:

Retken onnistumisen edellytysten täyttymiselle voi asettaa ainakin kolme tavoitetta:

1. Retken kohteen tulee olla mahdolliselle kohderyhmälle tarpeeksi kiinnostava. Kohteella ja oikealla markkinoinnilla varmistetaan, että halukkaita mukaan lähtijöitä on tarpeeksi. Retkenvetäjän on hyvä omalla asiantuntemuksellaan ja osallisuudellaan edelleen lisätä tietoutta ja kiinnostusta kohteesta. Retkikohde ei saa julkisin välinein olla liian vaikeasti saavutettavissa.
2. Retkellä tulee olla mahdollista toteuttaa sosiaalista yhdessäoloa. Retkitoiminnan ydintä on yhdessä toimiminen ja sosiaalinen kanssakäyminen. Mahdollisuus omaan rauhaan on myös mahdollistettava. Moni retkikohde on paikkana jo sellainen, johon ei usein vain itsekseen tulisi mentyä. Osallisuus, yksinäisyyden ehkäisy ja hyvinvoinnin lisääntyminen toteutuvat silloin kuin huomaamatta. Hyvä retkenvetäjä toimii luontevasti tilanteissa sosiaalisena toimijana, turvana ja linkkinä retken aikana.
3. Retkille osallistuminen on mahdollista taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Retket toteutetaan pääasiallisesti niin, että osallistujien kustannus on korkeintaan oman HSL-matkan maksaminen. Asukastalo huolehtii mahdollisista sisäänkäynteistä ym. maksuista. Jokainen retkelle osallistuja on tärkeä ja kaikkien ollessa aina tasapuolisia, toteutuu hyvinvoinnin lisääminen, osallisuuden tunne ja yksinäisyyden ehkäisy parhaalla mahdollisella tavalla.

Retkitoiminnalle on hyvä luoda jatkuvuutta. Asukastalon resurssien ja kävijöiden aktiivisuuden mukaan retkiä voi olla viikoittain tai pari kertaa kuussa, joskus jopa kahdesti viikossakin. Retkenvetäjän-ohjaajan tulee olla hyvä myös kontaktoidessaan maksullisia retkikohteita etukäteen tavoitellen ilmaisia, tai ainakin edullisia pääsylippuja kohteeseen. Asukastalon taloudelliset mahdollisuudet osallistua retkikustannuksiin ovat usein hyvinkin niukat.

Asukastalon retkenvetäjien kannattaa herkällä korvalla jutella ja kuunnella kävijöiden toiveita retkikohteista. Asukastalolla voi olla käytössään myös esim. palautelaatikko, johon kävijät voivat jättää näitä toiveitaan. Retkitoiminta on niin kävijöiden, kuin vetäjien kannalta yksi mukavimpia tapoja lisätä yleistä hyvinvointia. Toimintaa kehittäessä kannattaa antaa mielikuvituksen lentää!

TAT-toiminta Stadin asukastalo Malmilla vuonna 2021

Mistä on kysymys

Toiminnan Avulla Työelämään (TAT) on Helsingin NMKY:n vuonna 2016 käynnistynyt hanke, jonka tavoitteena on maahan muuttaneiden nuorten aikuisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja työelämävalmiuksien edistäminen. TAT-toiminnan keskeisiä toimintamuotoja ovat työelämään liittyvät koulutukset, suomen kielen opetus, henkilökohtainen ohjaus sekä monipuolisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen maahan muuttaneille nuorille aikuisille. Hankkeen rahoitus perustuu kokonaisuudessaan STEA:n myöntämään kohdennettuun toiminta-avustukseen. Toiminta on osallistujille ilmaista.

TAT -toiminnan ja Stadin asukastalo Malmin yhteistyö käynnistyi vuonna 2020, kun asukastalolla tarjoutui mahdollisuus käyttää tiloja ryhmätoimintaan kerran viikossa. Pandemiatilanteen takia tämä yhteistyö jäi melko lyhytaikaiseksi ja katkonaiseksi.

Syksyllä 2021 käynnistettiin yhteistyössä asukastalon henkilökunnan kanssa lauantaikahvilatoiminta.

Lauantaikahvilatoiminta Stadin asukatalo Malmilla vuonna 2021

Lauantaitoiminnan tavoitteena oli tarjota Malmilla asuville tai siellä liikkuville maahan muuttaneille henkilöille kohtaamispaikka, jossa yhdistyvät palvelutorin ja yhteisöllisen kohtaamistoiminnan elementit. Asiakkaille tarjotaan siis mahdollisuus tulla paikalle aukiolon puitteissa ilman ajanvarausta hakemaan neuvontaa tai ohjausta esimerkiksi työn hakemiseen, toimeentuloon, erilaisiin arkiin pulmiin tai esimerkiksi niin sanottuihin digihaasteisiin liittyvissä kysymyksissä, tai vaihtoehtoisesti viettämään vapaa-aikaa ja tutustumaan uusiin ihmisiin. Stadin asukastalo Malmilla toimintaa on järjestetty lauantaiaamupäivisin klo 10 - 14 välisenä aikana. Paikalla on ollut viikoittain vähintään kaksi TAT-hankkeen ohjaajaa, joilla on työ- ja toimeentulokysymyksiin, hyvinvointiin ja palveluohjaukseen sekä myös osallisuutta edistävään ryhmätoimintaan liittyvää osaamista. Palvelu- ja kohtaamiskieliä ovat olleet suomi, englanti, ranska ja saksa. Alkukysystä mukana oli myös TAT:n farsia ja daria puhuva ohjaaja.

LISÄTIETOJA:
Sonja Hirvonen
sonja.hirvonen@hnmky.fi
www.hnmky.fi/toiminnan-avulla-tyoelamaan

HELSINGIN NMKY
Vuorikatu 17, 00100 Helsinki

Kokemuksia yhteistyöstä

Toimintaa on järjestetty 13.12.2021 mennessä yhteensä 12:sta lauantaina. Kohtaamisia on ollut syksyn aikana yhteensä 86. Yksittäisiä osallistujia on ollut 53. TAT-toiminta on luonteeltaan avointa – osallistujien taustoista ja tilanteista ei siten ole saatavilla vahvistettua tietoa. Ohjaajien havaintojen ja keskusteluissa saatujen tietojen perusteella voidaan sanoa, että asiakkaat ovat olleet pääsääntöisesti työikäisiä, monenlaisista taustoista ja lähtömaista peräisin olevia henkilöitä.

Kokemus toiminnasta Stadin asukatalo Malmilla on ollut positiivinen. Toiminta on saanut osallistujilta hyvää palautetta, ja monet kävijöistä ovatkin olleet mukana useampaan kertaan. Suurin osa asiakkaista on tullut paikalle hakemaan neuvontaa esimerkiksi tukihakemusten täyttämiseen, työ- tai opiskelupaikan löytämiseen tai erilaisiin arjen pulmiin liittyvissä asioissa. Tunnelma on ollut positiivinen, mistä kertoo myös se, että alkuun erilaisten palvelutarpeiden takia paikalle tulleet osallistajat ovat tulleet paikalle uudestaan myös ilman erityisiä avuntarpeita, sosiaalisen kanssakäymisen ja mukavan tunnelman houkuttelemina. Paikalla on ollut useimpina kertoina myös joitain ns. kantasuomalaisia henkilöitä ja toiminnassa onkin syntynyt ilahduttavasti kohtaamisia eri väestöryhmien välillä.

Ns. palvelutorin ja avoimen kohtaamispaikan yhdistelmä on ollut jo aikaisemmin käytössä TAT-toiminnassa, ja konsepti on havaittu toimivaksi. Keskeisiä elementtejä toiminnan houkuttelevuudessa ovat mahdollisuus asioida ilman ajanvarausta sekä mukava ja turvallinen tunnelma, joka syntyy ohjaajien kyvystä kohdata asiakkaat samaan aikaan ammatillisesti ja lämmöllä, kulttuurisensitiivisen kohtaamisen eri osatekijät huomioiden. TAT-ohjaajien havaintojen mukaan maahan muuttaneiden henkilöiden voi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa olla vaikea hahmottaa suomalaisen palvelujärjestelmän kokonaisuutta ja toimintaperiaatteita. Tärkeänä elementtinä onkin nähty mahdollisuus saada tukea ja neuvontaa samalta taholta monissa erilaisissa kysymyksissä.

Keskeisiä onnistumisen elementtejä ovat TAT-toimijoiden arvion mukaan olleet olemassa olevan palvelutarpeen lisäksi mm. hankkeen ohjaajien laaja kokemus vastaavan tyyppisestä toiminnasta, toimiva yhteistyö asukastalon työntekijöiden kanssa sekä toiminnan ajoittuminen viikonloppuun. Todennäköisesti myös mahdollisuus tiedottaa toiminnasta TAT-toiminnan omien kanavien lisäksi Helsingin kaupungin laajemmin asiakkaita tavoitavissa tiedotuskanavissa on vaikuttanut toiminnan onnistumiseen.

Yhteistyön jatkuminen

Yhteistyö TAT-toiminnan ja Stadin asukatalo Malmin välillä jatkuu vuonna 2022 vastaavan tyyppisenä, ajankohdan siirtyessä arki-iltaan. Lauantai-toiminnan jatko edellyttäisikin mahdollisuutta isompiin henkilöresursseihin, jotka eivät tällä hetkellä ole hankkeen rahoituksen puitteissa mahdollisia.

LISÄTIETOJA:
Sonja Hirvonen
sonja.hirvonen@hnmky.fi
www.hnmky.fi/toiminnan-avulla-tyoelamaan

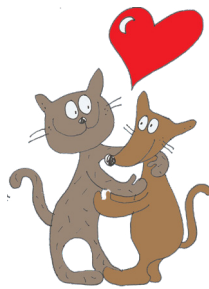
HELSINGIN NMKY
Vuorikatu 17, 00100 Helsinki

Helsinki

OLET ANSIOKKAASTI saapunut toimintakertomuksemme viimeiselle sivulle, joko poimien kiinnostavat asiat tai lukien koko tuotoksemme. On ollut mukava kulkea kirjallinen matka kanssasi. Tämän toimintakertomuksen koostaminen on ollut meille ylpeyden aihe ja kirjoitimme sitä suurella sydämellä, innosta ja ylpeydestä puhkuen, kuten teimme työtämmekin.

NYT ON AIKA kääntää katse kohti tulevaa ja suunnitella uutta. Tule mukaan asukastalojen toimintaan, vaikka aluksi vain kahville ja samalla pääset vaikuttamaan uuden toimintakertomuksen sisältöön. Tullessasi meille, joku kyllä huomaa sinut, ja kysyy, mitä kuuluu. Kiva kun tulit!

ILOINEN KIITOS!

Stadin asukastalot